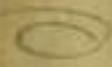
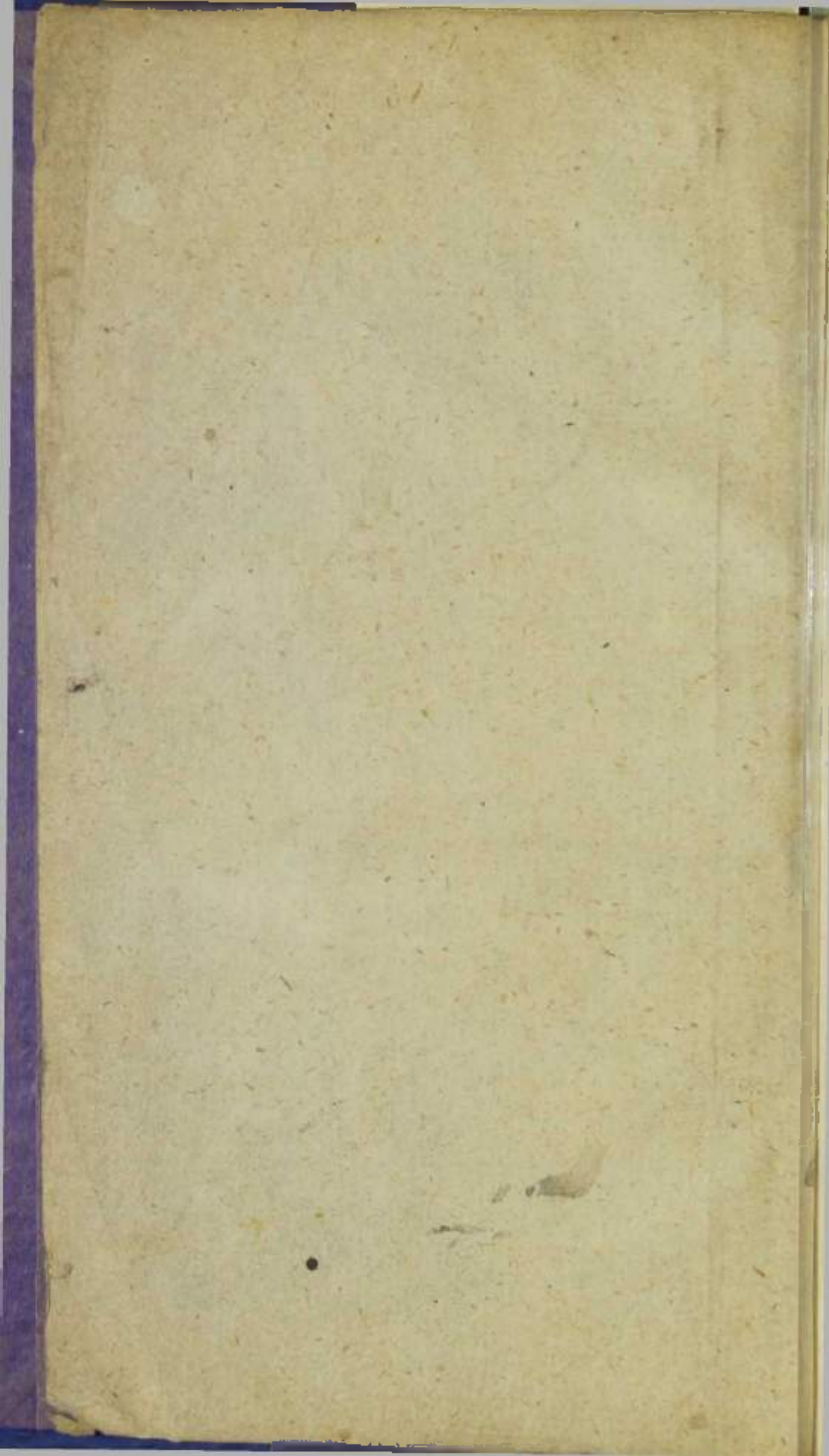

13314

V. 1937

13314

V 1974

VETEKEDEÉS

A KÖZÖS

SZITTHA HONNOS

MAGYAR,

ÉS

EHEZ TARTOZÓ

FELEKEZETEK KÖZTT

AZ Ó MINDEN

TULAJDONSÁGOK

ERÁNT.

ÍRTA

PERETSENYI NAGY LÁSZLÓ

T. Ns. Arad Vármegyének

SZÖLGA BÍRÁJA.

A. RADON,

Nyomt. Micheck Antal Cs. Kir. Könyvnyomtató

Betűivel 1820.

Reproducerea de lectură

Nescire quid antea, antequam natus sis, accide-
rit; id semper est, esse puerum.

M. T. Ciceronis. In Libro, De Oratore

Nem tudni mi történt az előtt, minekelőtte szü-
lettél, annyit tészem, mint mindég gyerme-
keknek lenni.

Ciceró.

9367
11.

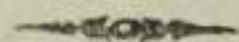
EMLÉK-OSZLOPÚL,

ÉS

Excelléncziája, néhai Boros Jenei

ATZÉL ISTVÁN ÚR

Tiszteletére!

A° ki

Előbb fiatal korában Tekéntetes Nemes

Temes Vármegyei Fő Notárius

Utánna a° Felsőleges K. Curiánál

Itéllő-Mester

Onnét

Bétsbe menvén, Ts. Kir. Referendárius;

Majd

Az 1808dik Esztendei Ország Gyűlésén

Personális

végre

Szent István Apostoli Király Keresztesse!

És

Megint Bétsben Ts. K. Belső Titkos.

és Conferentialis Tanácsos

lévén

Érdemekkel halmozott Életének 68dik

Évjében — 1815dik Esztendőben

Az Ö

Boros Jenei Várában a' Fejér Körös,

Szomorún lefolyó árja

mellett

Testérenézve, mint halandó, eltemettetett

Hanem

Ezen Emléket

Tudományos nagy Classicitással

bíró Attyoknak

Édes Fiai:

Méltóságos, és Tekéntetes Mæcenássai

Úgy mint,

Boros Jenci

ATZÉL ANTAL, több Tekéttetes Nemes Vármegyék Táblabírája;

és

A^o Familia Irmánnyainak, 's Könyvtárjának díszes Gondviselője. —

ATZÉL JÓSEF, Ts. Kir. valóságos Kamarás; Táblabíró; H. Hessen-Houmburg Nemes Regimentbéli Kapitány; Felséges Oroszok Tsászára, Wladimir Rende jeles Vitézce; és az Ausztriai Fels. Tsászárnak Frantzia Hadi Canon-Ordó Keresztesse. —

ATZÉL SÁNDOR, Ts. Ns. Arad Vármegye Szólgabírája; vólt B. Frimont Ns. Regimentbéli Fő-Hadnagy. —

És Attyokfija

Szent-Vízlói Deső János; Ts. Kir. Ka-
marás — Jósef Kapitány — Zsig-
mond Urak, Szólgabíró.

Jóltévő Uraim!

Hálául —

Édes Attyoknak hamvjai felett
Egy bölt s Indigesznek!
Ezen Munkámnak pártfogása
által

Szentelve emelték!!!

D. M. S.

1820.

Eszkendőben.

N é k t e k

Méltóságos, és Tekéntetes Uraim!

Ajánlom mély Tisztelettel, ezen „Szitt-
ha, Honnos, Magyar” Hössökröl
írtt — és azért „Vetekedésnek” ne-
vezett Munkámat: mivel az Emberi nyug-
hatatlan, és néha magával is meg nem
férhető Észnek rémlése küszködött az
Íróknál ezen Egy, és közös Nevezeteknek
valóságos Elhatározásában.

Felségesebb a' Tárgy, mint sem
én késő homályos évekre merült ebbéli
Kun-kötéseit, és Gordiusi Görtseit ellát-

va megfelfjthessem — tsupán sűgárjaiba
hűnyorgó szemű gondolkodással tekén-
tek, ne hogy elrettenjek örök verőfén-
nyel tündöklő Méltóságoktól.

Minervai paissú Védelmetek re-
ménylése bátorított, hogy a' nagyokban,
nagyobbat merni kell — Ámbár, Fed-
rus szerint (L. III. Ad Euthicum) Ezek
tetszenek, vagy viszzatetszenek:

„Quem si leges, lætabor; sin autem minus,

„Habebunt certe, quo se oblectent Posterì,

— — — Anacharsis Scythia

„Æternam famam condidit ingenio suo.”

Én Mágog, ama' Jáfet' Iva-
dékjától, üdök Szakaszszaí szerint, meg-
bizonyítva, hozom le ditső Leventéinket.

Nints ebben kétség, nints Hé-
zag, mihelyest róllok az Íróknál emléke-
zetet akárminő név ^{alatt} talállok; tsak őket il-
lető nyomra vezessen: mert a' ki erán-
tok gyanakodva kérdezösködik, az ma-

va megfelfjthessem — tsupán sűgárjaiba
hűnyorgó szemű gondolkodással tekén-
tek, ne hogy elrettenjek örök verőfén-
nyel tündöklő Méltóságoktól.

Minervai paissú Védelmetek re-
ménylése bátorított, hogy a' nagyokban,
nagyobbat merni kell — Ámbár, Fed-
rus szerint (L. III. Ad Euthicum) Ezek
tetszenek, vagy viszzatetszenek:

„Quem si leges, lætabor; sin autem minus,

„Habebunt certe, quo se oblectent Posterì,

— — — Anacharsis Scythia

„Æternam famam condidit ingenio suo.”

Én Mágog, ama' Jáfet' Iva-
dékjától, üdök Szakaszszaí szerint, meg-
bizonyítva, hozom le ditső Leventéinket.

Nints ebben kétség, nints Hé-
zag, mihelyest róllok az Íróknál emléke-
zetet akárminő név ^{ulott} talállok; tsak őket il-
lető nyomra vezessen: mert a' ki erán-
tok gyanakodva kérdezősködik, az ma-

gát útba vezetetttni, és jobbra taníttattni kívánnya.

Mérészlettem én őket a' hajdoni Tudósok, és ama sok évek előtt író Justinus „Köz, és jeles mondása szerint—*Scytharum Gens antiquissima semper habita*” — vagy közelebb értekezö — mintegy Kengyelfutói Könyvszerzőknek jóvóltokból, rendes sorral, koronként megnevezve, és Hamv-Vedreinek áldozva, Léteket alapos kitételvel,

's új életre hozott elő adással, nyomosan elhatározni.

Tiétek Méltóságos, és Tekéntetes Uraim! az én Bátorságomnak óltalmozása: És a' Ti, több mint — 20,000 — Darabból, ritka tündérségű, ritkább mesterségű, legritkább ízlésű, Könyvtárakban találtató régi Irományoknak, — és jobb vágású *Classicus*, Deák, Magyar, Frantzia, Német, Olasz. Tót, 's a' t nyelveken nyomtatott drága értékű, em-

beri betség felül való foglalatú Könyveiteknek hitelével, kész tételeimnek gyámolítása! Vegyétek bizodalom' zálogát! és többeket mernem tovább is bátorítsatok —!! —!! —

Költt Boros Jenőben —

November' 5dikén 1819dik Esztendőben.

Hívséges Szolgátokat
és Barátokat —

Peretsenyi Nagy Lászlót *m.k.*

Iső SZAKASZ.
A' SZITTHÁKRÓL.

Iső §.

Előszóképpen az üdö alkalmatosságából
vett Bévetése a' Munkának.

Megvallom, hogy ezen kis munkáról régen gondolkozván, nem elébb Világra eresztettem, mint akkor, midön Európában majd minden Nemzetek az ő Álladalmi törvényes Rendszabások' helyessebb megállapításáról, ember-örök-ségü pólgári Társaságnak Alkotmánnya felől, kézen-közön, Észszel, és tollal, valahán eszmél-

kedvén, az arany honnyi, 's korlátok közt le-
endő, köz, és bízatos szabadságot, az illető Fe-
jedelmeknek engedelmevel talpra tenni kívánák;
ellátván Seneka szerint: hogy a' Főbb e-
ránt való szíves Engedelmesség, tsu-
pán az, a' tellyes Szabadság; melly
is az emberi boldogság.

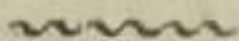
De még az értelmen kívül, a' már paran-
tsoló viszontagság is a' Népeknek 20 — 30 Esz-
tendői tapasztalás után, titkon, és Sajátságok (Ge-
nie) által sugdosta, sőt Elöljárójokat a' libegő
gallyának körmánnyán, hánytatások, és határt,
 eget tévesztő andalgások oda vezérelte — hogy
megfontolnák azt — miképpen a' bizontalan
helyheztetés, egy másik egyenetlenség lenne;
azért az üdö mestere, a' szükség edgyező kö-fu-
vásra gerjesztette a' Nemzeteket — hogy a' böl-
dogító eszközökről tanátskoznának.

Mellette, több szem-pontból való ügyelést,
's belé avatkozást elhalgatván — látták a' Tartó-
mányok lakossai: hogy a' bontakozott előbbi
állapotban az emberi Jánborság az elégtelen Visz-

ketegség métellye által megvesztegettvén, a' Gyarlóságoknak edgyik elmerítő lábából, a' másik hínáros fertőjébe zuhanván, karon fogva egymás után, a' szép, és jó érzés nyílásától eltérve rakontzátlan hajlandóságokkal a' süllyedéseinek közepén hülledeznek.

Ellemben szemlélvén egyebek között a' mi Magyar állhatatosságunknak gyémánt erősségű, majd 12 Századoktól fent álló igazsággal, 's engedelmességgel tellyes törvényeiknek Szentségét, honnyok' Udvariságok szerént alkalmasztattva követgélük ! —

Ugyan is szabad kinek kinek a' maga lételemben gyönyörködni; már pedig kinek lehet nagyobb igazza ezen andalgásban, mint a' Magyar Embernek? a' kitől még a' kezdetnek évjétől fogna, a' Görög, és Római könyvszerzők szerént számtalan Nemzetek, koronként, Ázsia, és Europa gyarmatolására, az ő Szitha elejeknek köppüjékből kényessen szármoztak.

kedvén, az arany honnyi, 's korlátok közt le-
endő, köz, és bízatos szabadságot, az illető Fe-
jedelmeknek engedelmevel talpra tenni kívánák;
ellátván Seneka szerint: hogy a' Főbb e-
ránt való szíves Engedelme, tsu-
pán az, a' tellyes Szabadság; melly
is az emberi boldogság.

De még az értelmen kívül, a' már paran-
tsoló viszontagság is a' Népeknek 20—30 Ész-
tendei tapasztalás után, titkon, és Sajátságok (Ge-
nie) által sugdosta, sőt Elöljárójokat a' libegő
gallyának körmányán, hánytatások, és határt,
 eget tévesztő andalgások^o oda vezérelte — hogy
megfontolnák azt — miképpen a' bizontalan
helyheztetés, egy másik egyenetlenség lenne;
azért az üdő mestere, a' szükség edgyező kö-fu-
vásra gerjesztette a' Nemzeteket — hogy a' böl-
dogító eszközökről tanátskoznának.

Mellette, több szem-pontból való ügyelést,
's belé avatkozást elhalgatván — látták a' tarto-
mányok' lakossai: hogy a' bontakozott előbbi
állapotban az emberi Jánborság az elégtelen Visz-

betegség métellye által megvesztegettvén, a' Gyarlóságoknak edgyik elmerítő lábából, a' másik hínáros fertőjébe zuhanván, karon fogva egymás után, a' szép, és jó érzés nyílásától eltérve rakontzátlan hajlandóságokkal a' süllyedéseinek közepén hülledeznek.

Ellemben szemlélvén egyebek között a' mi Magyar állhatatosságunknak gyémánt erősségű, majd 12 Századoktól fent álló igazsággal, 's engedelmességgel tellyes törvényeiknek Szentségét, honnyok? Udvariságok szerént alkalmasztattva követgélük! —

Ugyan is szabad kinek kinek a' maga lételemben gyönyörködni; már pedig kinek lehet nagyobb igazza ezen andalgásban, mint a' Magyar Embernek? a' kitől még a' kezdetnek évjétől fogna, a' Görög, és Római könyvszerzők szerént számtalan Nemzetek, koronként, Ázsia, és Europa gyarmatolására, az ő Szitha elejeknek köppüjékből kényessen származtak.

Nem tárgyom itt a' sok íróknak megnevezésével, ezen Vetekedésemet — megtömní; inkább annak tudását, és fellelését az olvasók' tökéletes gyönyörűségére hagyván, a' Szithák eredete fejtéséhez látok. —

2dik §.

M Á G O G.

Köz, és jeles mondása Justinusnak: A' Szithák Nemzete legrégiebbnek tartott minden Népek felett! melly szerint Mágog az őtös gyökeres, elődi nemző Attyok volt; Kit a' hajdoni Æschilus verselő, más Görög Írókkal Prometheusnak gondviselő nagy Atyának, és a' Szithák első Nemzőjének lenni állított; Ez Hierápolist, vagy is Plinius szerint Mágog nevű Várost építette, mellyben Deucálion Szitha, Próméthnek fia Templomot épített. Ezt a' Mágogot még Jeromós, 's Theodorét írók a' Szithák első Attyának híván Ezechi-

Ezechielhől (1) bizonyították mondván — Szem-
be állj artzúlattal Góg ellen a' Mágog
földjén. — Ez a' Magog Várossa, Szithiában
lévén Cyrus, et Araxes vizek által öntözte-
tik, mellyek a' Kókás, vagy Caucasus Szit-
hiai hegyhez közel, avagy belőle erednek. Ez
őreg Eldődink elmerülvén az Egész tudomány-
ban, és ott Vártát építvén, mint minden Azsiai
népek tsak a' Nap, csillagok forgásaiból leendő
dolgot intézték, Mágóg is a' Világnak 2418.
Évje táján, Üdvözítünk eljövetele előtt majd
1585 Esztendővel — és így a' Zsidók Törvény-
hozója előtt 12 Esztendővel az ő Szithiai Népét
a' Fő valóságra az égnek, és a' nagy kiterjedő
erősségnek látományából — az Isteni eseményre!
oktattva vezérlette. Azért mondatott róla, hogy
Népét emberiségre tanítván az agyagba lelket
önteni, és tűz értelmét, a' menyből lehozni tud-

1. Ezechielis Cap. 38. v. 2. item Bochart — in
opere Phaleg — de Mágog Japheti Filio. Ennek fia Hel-
len, és Amphiction — Hellennek pedig — Xu-
thus — azaz — Scythus, Eolus, és Dorus nevű
magzattjai vóltanak a' Görögök szerint.

note și bibliografie de Sanda R.
1986 (București : CPCS).
LIX, 196 p. ; 17 cm. — (Lyceum.
Bibliogr. p. 188—193. — 15,50 lei.
I. Radian, Sanda (pref.). (note).

ta — minél fogva a' Kókás bértzein találtató
értzeket a' kovából ki ütött tűz, a' kristály Jégé-
ren által szivárgattatott Nap sugarjaival haszná-
lásra felólvasztotta — Eschilusnak imez verse
szerént: — —

Tűzbe felólvasztván aranyot, vagy ezüstöt előttem
Vagy ki tudott rézzel bánni, hogy értze legyen??

A' Szíthai nép az ő tudományos Mágóg
Attyoktól fegyver készítésre is magtaníttatván,
hatalmas, és körül-belől félelmes leve anyyira:
hogy Birodalmokat a' Kókás hegyétől kis, és
Nagy Örmény Országba, Strabó szerént, ki-
terjesztették, és ott Sáccáséna. — Zsákmány
Várossát építvén, a' Thermodon, Cappa-
do cia, és Fekete —'s Káspiumi Tengerekig szé-
lesíték. Ugyhogy egész Azsia, már a' Párthiai,
és Baktriai Birodalmok fel-felállítattvan adófi-
zetések alatt 1500 Esztendeignyögött volna, míg-
len Ninus az Azúroknak Fejedelme, határoka-
ra vissza igazítá.

Mágóg fia Deucalion alatt: Kr. Ur. szül.
előtt 1511 Évvel, Thessáliában volt azon

Víz özön, midőn ő Parnássára, az az a' nagy Hegyre Párnássusra szaladott — valamint Virgilius éneklí — ez nagy özön közt. „Dardanus Idalakó Frigyesek várába tsuszamlott.“

3dik §.

H E L L E N.

Maga nevének kiejtése jelenti Hellyen, Honyban maradását, és szaporodását Hellennek! a' kiról Valerius után tudgyuk, hogy az Aruautakkal az ő jártas, keltes, és elszaporodott, kölkes, fias Szithait elhajóztatta a' nevé-
 Iró híresedett Chólchis várossába; és ott a' Dióskörös, Dinscurias, Sebastopolis, Chólchisnak piartzos nagy Révjén, Kereskedők kikötőjénél, letelepítette fias kölkösseit; melly Városrost üdővel 300 Nemzetek ottan kereskedve járták — 's a' néhai Rómaiak is ottan 130 szóváltók által dolgaikat gyakorolva vihették.

Ez a' Chólchís arany gyapjáról vagy is arany, ezüst bővségéről; és szép fejer népeiről (a' Fényűzés közepette) világ szerte öss eleinkről elhiresedett. Ez vólt kellő közepében Szithiának, a' hova Hellen Szitha népeit, kiket Scythos vagy is Szita formán meggörbétett nyilas, Tegzes, Ijjász hadi eszközt viselő fiáról, mint édes Attya, nevezett — ki nem tudgya? *) hogy most is a' Nemes Szülék magzattyaikról, Deső Dionisius, Tivadar Thodor; Bela Albert; Gétzi Géjza Gergely, 's a' t. Kállórol Kállay; Irinyről Irinyi; Károlyról Károli, Erdödről Erdödi — Ürményről Ürményi — és több De Eadem — familiák, helységek, erdeiket; hegyeiket, vizeiket, 's a' t. elnevezik! Így szármozván ama Egyiptomból kiköltözött Szithiai Kölkösi nagy Nemzettségre a' Világ előtt tisztelt, esméretes Szithiai, édes örömmel emlegethető Nevezett is!

Mondom pedig Egyiptomból jött Cholchísi Szithák! kikről a' sok történet Írók emígy

*. Lásd a' képek, termetek, szokások leírását az Egyiptomiaknak Herodotus, Diodorus, Agathiasnál. —

*) beszélnek: Hogy 'a' Páleg Könyv szerént a' Kasluki, vagy Cholchisi nép Egyiptomi szármozását az ő fodor hajával, barna szek hajoknak a' fülök mellett való elnyirésével, nyelvel, szokással elárulja; és Kappadok, Caphtor, Szide vagy is Cholchis szomszédjai lévén, ezekből eredtek Philesteiek — az Ijjászok, ama későbbi Filestök Balista Petarda, faltörő kosokkal, Nyilakkal várt ostromló Ringusi Jászok!

De különben is egy szájjal, és Tollal megvalva írják **) a' régiek: hogy amaz Egyiptomi Sesostris Király Gyarmatokat szállított Cholchisba — imez vers szerint:

Æa ki mozdítlan maradand, Onokáit azoknak
Helyheti Fári Király, kiket abban lakni parantsolt.

Ez az Æja az az Éha! várossa vólt Cholchisban hová
Sesostris, vagy Sesosis, Sesonchis Királné-

*. Lásd Deseritzinél de Facto M. Hungariae explic. pag. 178 — Sichia, Terra Sitalacnorum.

** . Lásd Apoll. Argonaut. L. 4. v. 277. et valerii Fl. Argonaut. L. 5. ver. 421 — colchosque vocari.

pet telepített — melly sokáig fent állott Scholiastes szerint — és Dionisius Periegetes énekléseként:

Intima sed Ponti, post fines Tyndaridarum

Ægypto missi Cholchi tenuere coloni. —

Ama Be-jó-tó vagy Mélj-jó-Tó Meotis tava mellett hagyatott Égyiptomi Földmivelőkről emlékeznek Diodorus, Strábó, L. I. Ammianus L. 22. Pindarus is, Herodotus előtt — Pyth. 4. v. 376 — ubi nigris aspectu colchis robursum miscuerunt. De Sz. Jeromos is Mátyás Apostolról: hogy Asparisnál hirdette az Évangyeliomot — valamint Sophronius: hogy András Apostol — Sebastopolisi Asparis, és Phasis befolyásával szent munkáit a Szithák közt végezte: nyilván bizonyították — Az Arrianták szállítása Colchisba történt, Kr. Ur. születése előtt 1260 Évvel, Gedeon ideje felett 15 Esztendővel, Trója építése után 64 nyárral; mellyről a világi Írók, és Thébáról, Kadmus, Ogigis dolgainál sellyebb nem em-

lékeznek, azért böltsen *) írja Lucretius: hogy ha még igen régen, vagy öröktől álna a Világ — miért nintsen rólla Emlékezet? — Tehát ez Ideiglen való.

Ezen Arnauták előtt 100 Esztendővel a' mi Szithai Hellenek már már Colchisba mentt egy Gallyán mellynek órrán, Rézből fémlő, Berbétsi, vagy a' farán Bárány vólt metszve, a' vagy arany színre festve, azért Apollonius Fordítója vélekedik, hogy attól mondatott ama Jázonnak elrablott arany gyapjú Báránnya, Juha, hajdon regézve!

4dik §.

SCYTHUS.

Megértvén az előadattakból Hellennek Colchisba menetelét, a' melly fő Város körül a'

*. Lásd — De Natura Deorum et Rerum Natura — Lucretiust.

nagy Szittha-Ország vidéklett; ez a' kellő közepén lévén — egy felől Ámaszssonyainak Thérmodon vize — más felől az Ister, Dana folyamattya a' Szithák Országát ásztatta — kiknek leghatalmasabb vólt Colchis körül Pomponius Mela szerint L. 2. C. 1 — Birodalmok!

Ezen Scythust, vagy Xuthus, mellyet az Eólesekkik nem tudtak mondani, Sc — vagy Scythusnak írva mondották — nehéz a' Görögnek, vagy akármelly Nemzetnek az édes Magyar szavakat ki ejteni — mert ez a' Nyelv eredeti, és leg több Egy tagú szavai, Nevezetei vagynak — nézd! az emberi Test alkotását — Fő, Fej, haj, fül, or, száj, artz, kép, szem, nyelv, Nyak, melj, szív, máj, bél, tzomb, térd, láb, szár, új, iz, Iny — Föld — Ég, Víz etc. etc. akár tehát Xüt, vagy szült, vagy szütt, Szith, Szívt; akár Szitha — forma íjjászágáról, nyiljáról vette Scythus vagy Szitha — édes Név! az ő Nevezetét — ideje Jósvé napjaiban virágzott, mint a' Vitézség, hadakozás körjében.

Scythus

Scythus az ő Dorus, és Eolus Test-
 vérei miatt haza földjén nem maradhatván, Né-
 pével a' Görögség között, kik kedvelték a' Szit-
 thákat, mulatván Gyarmatokat a' nagy városok-
 ban, vizek mellett, a' síkságon, legelő helye-
 ken lerakogatta; azért Pázmándi Sámuel
 szerént, az Űri Magyarokról írt véleményében,
 sok Görög Országi helyek, vizek, tájékok Ma-
 yarúl neveztetve — máig is, ha változtatva is,
 mint vannak — n. m. Eubójá — Ó-baja; A-
 thæi — Akaiak; Harmathos; Halulis;
 Kerifér; etc. etc. — holott a' Szithák lakozá-
 nak, vagy uralkodának; a' mint tudatik, hogy
 a' tilla Olasz, Német, Frantzia, Spanyol 's
 több Országokban — Hunsour, Hunsruch,
 Lunninga; Húnburg etc. Városokba Ma-
 yar Hunnus fő Tisztoket, és Tanítókat rendel-
 t, mint minden foglaló, hódító nagy Höss rend-
 szerént tselekedni szokott!

Ezen Scythus idejében már a' mi
 Szitha — Magyarjaink, Kr. Ur. Születése előtt
 a' Esztendővel, Fejedelmi Királlyok — és

szabott Törvények, és Politziai Kormányozás alatt éltek — azért is termelt a' Magyar eleitől fogva kész uralkodásra még késő Onakáiban is! Kiknek rendtartásait az Arnautak szemmel tartván Cholchisban, töllök felszedegették, 's ki tudakozták a' jó kormányozás titkait; melyet azok magoknak tulajdonítván, mintha ők lettek volna, ama hetyke Görögök! a' világ savaival, minden Nemzettől sok Derekségét tanulván úgy hirdették irásokban, mint Találmányokat; azért más több Bajnok Szithák Tetteit, az egy Görög Herkulésre, nem atollották ruházni! 's utóbb vele ditsekedni. —

Scythusnak szelid esze; és hadi Tudománnya betsültetvén, utóljára Naggyá, és félelmessé is lett; és mint nagy hadi Hőssről, eme Húnor, Mógor, vagy is Mágógi eredetű Magyar Nemzettséget — Szitháknak elnevezték a' Görögök annyira, hogy azoknak írásait olvasván, vagy beszédjeit halván a' Magyar — Honnosokat mindég az ő utóbbi kijövelelekig Szitháknak hívták — majd utánnok

más hadakozó Némzeteket azon külömbséggel—
 hogy Ázsiai, és Európai;— vagy is E r e d e t i—
 és S p h e u d ó, Al-Szittáknak nevezgették —
 holott ez a' Név egyedül a' Magyaroknak Elődi
 nagy Űssöket — S c y t h u s i fejedelembéli Fele-
 kezetet igazán illetett. E o l u s, és D o r u s meg-
 tártván S c y t u s Testvéreknek boldogulását, ök
 s a' C a u c a s u s mellől kölkesinépekkel a' D o -
 i a i, és E o l i a i Tartományokra hatottak, és
 Nevekről azon tájoknak, hadi tettekkel hivatást
 nyújtván, elváltak tovább menve Honnyoktól—
 midőn már S e s o s t r i s egész Ázsiát, Indiát, és
 első Európát hatalma alá vette — mellyre nékie
 mi Szitthai vitézeink segédet adták, az ő J á n -
 d u nevű Királyok, és eme S c y t u s onokája, 's
 örökösse által.

5dik §.

J Á N D U.

Világ tcremtése után 2614 Esztendőben,
 ezen nagy Szitthai Király elhíresedvén, az ő atya-

fias *Sesostris* Egyiptomi Fejedelemtől hadi társúl hívattatott, kinek népe, mint egyenként annyi Oroszlyánok, a' nagy Ázsiát, Szeretsen, 's Europa alsó részét feldúlván győzedelmeskedtek — azért *Jándúnak* *Siria* országát fáratsága fejében oda ajándékozta *Sesostris!* a' hová *Táborát*, és annak környék szomszédságába szállítván *Jándu*, midőn a' kies *Párthia* *Tartományát* — néhány u. m. 15,000 *Szithák* látták volna, tölle makatsúl elállottak; és azok *Araxes*; és *Tigris* között a' *Párthiai Birodalmot* felállították, nevezettvén *Elpártolásoktól* — *Partos* — *Magyar* — *Szitháknak*.

Ezen *Partosoknak* *Arsaces* nevű köz vitézből lett *Királya*, majd — 500 — *Esztendeig* onokáiban tartott *Országlásának* folyamattya egész *Artabanusig*; kik a' *Meddö*, *Mogol*, és más *Tös Szomszéd tartományokat* hadaikkal fenyegetvén; nállok jártt ama *Crassus* *Római Polgárt*, megolvasztott aranyot *Torkába* töltvén, jóllaktatták elégtelenségéért; és a' tölle elvett *Lobogókat*, *Sas-tzimereket* *Augustus* *Tsászár*.

nak vissza küldötték; mindég a' Pártos Sziták nagy nevezetben élvén, mint más Birodalmok, az övék is a' köz szerentse forgandóságának engedvén, mivel birodalmok' határát Túl lépték, az ő terhek miatt, lassanként elallyasodván, a' Nemzetek élő sorából megoszlásokkal ki maradtak — és a' köz anyai Szithák Nevezetébe vissza ólvadtak. —

Ezen Jándú idejében Perseus az; Az Úraknak, vagy is Assiriusoknak birodalmát elfoglalván nevérol hivatta; kiket amanyal-ka Persákkal — mint annyi panasz, és Persák Per-tömlővel, széllel, fény üzéssel tellyes néppel, a' Szithák gyakran zivakodván — nyelvek szerént Per — 's Perellő — Zsák Népnék hivatott ugyan is Perseus Medeától, a' Meddö tartományi Szithák annyától — Colchisi Király Kis-Asssonytól, és Jazon Völegénytől születvén, hiriben nevében, és foglaltt Országaiban az Uri Szitháknak kinyomásával magasztaltatván, utánna következett Persiai Fejedelmek által a' Babiloniai, és Médiai tartományokat is meghódítat-

ta; és a' roppant Persiai Birodalom, C y r u s, és egyebek alatt virágzott; még is utóbb őket a' Szitha Magyarok, még Ám. Aszszonyaik által is gyakran vagy megszalaszták, vagy hadi seregeket egy lábíg lekaszaholták.

Ezen üdö szakja az, mellyben emez Jandútól fogva, a' Parthosok mint Szitha felekezet, 500 — Évig leginkább magokat hadakozással megkülömböztetvén hol utat adtak a' reájok Törekedőknek, hol ők saját Országokban másoktól üldöztetvén, a' Szithiai roppant Birodalom megoszolni látszatott, de soha Létele el nem nyomattatott: minthogy Ázsiának két hatalmas Hódítói, a' Görög — és Persiai Deltzesség egymással vetélkedvén, edgyik, a' másiknál fellyebb kapott. Azomban a' Szithákat hol Görögség, hol Persiai Sach — Fejedelem, most segédül, most védelmül, majd viaskodó köztársúl meghívta; úgy hogy a' Szithák felett minden világi Hagyomány, Újság, és Kronikákba tsak azok felől szóllottak az Irók. A' mint pedig edgyik győzött, miképpen minden jó téteményt a'

Vlág fizetni szokta — ezen pártatlan, és fedező,
 d köztök félelmes Szitthákra ütöttek; ki rajtok
 dudalt; ki töllök, és nállok kudartzót vallott.

Ezt a' bölts Szithák, sok felé oszolván meg-
 sédítették, és károkkal tapasztalták: azért kik
 Ehbata, kik Moager, kik Bassiria, vagy
 Eakra, és a' Somó, Irtings folyó vizek között
 leő Homok Tenger, Várossaiba — vagy a' Cau-
 csus Bértze alá, és közzé vonakodván; itt Tar-
 tanányokat; amott China mellett Tatár, és
 Smets nevek alatt Birodalmokat foglaltak, és
 majd hallatlanul, és Tsendességben, néha -néha
 Zikmányozva úgy uralkodtak, hogy a' Görög
 és Persa Vetelkedőket ki kerülgették; és csak
 bölts kémlőket, és azok' szokásainak ki tanuló-
 íthozzájok küldötték; a' mint alább derék Tu-
 dssait, és vitéz fejedelmeit a' nagy Hézagból ki-
 krkázva előszámlálom. —

PENTHESILÉA

Azon időben, midőn a' fent említett Pá-
thosok Birodalma keletkezett, már a' Szitthák-
nak felekezete Me teus nagy lovagló Vezér alatt
a' Chinai Országglást közben törvén — Szithai
Honnos — Magyarjainkat P e k k i n g Várossába
tiszteltette — és utánna sok Chinai Tsászárok a'
mi Elődi Véréinkből majd 2000 — Esztendeig,
ottan uralkodtak; a' kikről De gu i g n e s után,
Práj Severini János *) Szekér Joáchim
A lojz; és egyebek írtak, kik már a' Hunnus
Félekezethez tartoznak Te u m á n tól fogva B a l-
c e m b e r i g — ottan a' Hódik Szakaszbán elő fo-
gom terjeszteni — Ezen közben a' derék, úgy
nevezett Ám-Aszszonyok! Szithai Amazonok
lábra, és fegyverre kapván, a' gyönyörű Pent-
hesiléa

*) Lásd — Severini Joannis, Couspect:
Hist. Hungaricæ de prima Gentis origine — Lipsiæ 1769
Könyvét. —

Hesiléa Királynéjok is Fejérnepeivel, Ióháton ma-
 gyar Kan Asszony módra, a' Görögöknek segét-
 sége mellett Trója ellen; Kr; Ur. Szül. előtt
 180 Esztendővel; balta, Tegez, Dsida; Tör,
 egyverben; kiállott, és ottan elébb kardjával;
 ezután, Magyar kerék ábrázatú, sűgár derekú,
 kökény szemű; tiszta képű; tisztés orrú; hosz-
 zú szemöldökű, nyílt homlokú; barna szek-
 majú; tömött karú és tarjagú, pitzin lábú; mo-
 olygó ajakú, fehér fogú, pergő nyelvű, vil-
 ám tekintetű, deli Termetével, sok Vitézeket
 meghódítva Tönkre tett: és temérdek Zsákmán-
 nyal a' Thermódon (azaz Termő — Don) vizi-
 ez diadalmasan kontyáról leeresztett fehér szí-
 ű, arany szálú, gyöngy rojtú fátyóllával, tá-
 pora előtt, paripáján menvén haza vágátott; és
 vitéz Asszonyainak; a' sik mezőn, Mennyegzőt
 hirdettvén, a' velle sorsos férfi Szitthákat egy
 éti mulatságra, mátká tálaít, kalátsait; aján-
 kékait elküldvén hivatalosza.

Ezen Dévajság közepette, fő gondja volt
 Hippolite Tábornokra, a' melly személy, a'

volt Trójai hártzon nyertt martalékokat, sora szerént, minden vitéz Ám-aszszonynak ki osztogatta, de úgy, hogy a' felaggatott, vagy fa-ágaira kötött ragadománynak kötelekjét, vagy zsinagját; avagy főbb részeit, ki eresztett, 's tzeleba vett, Nyil veszzövel meg kellett érrenteni, vagy leszaggatnia, 100 ölnyiröl; akkora' nyertes elvette otthon is jutalmát — Semmi nállok dolog nélkül nem nyeretett. Vóltak több Amazonok Királynéjai is, kikről az írök tsak kevesett emlegettve irigységböl imigyen — amúgyan szóllanak; köszönet azomban a' Görög, és Római tudós régi régi Történet jegyzöknek, kik némelly Daliágokat, 's Asszonyi Hóssöket közölök emlegetnek — u. m. Tamulia-Loeris; Berecine; Doris; Hipsipile; Saciphillis; Libistris; etc. etc. mellyeket ki kerülvén, elő hozzák. —

Z Á R I N A

Ama Szár-ínú, sebes futó, nagy kótya há-
 yó, Mants vető, és Karika hajgálló vitéz Zár-
 ínt! mellynek tselekedete a' legfőbb Királyok-
 kével vetekedik — Ez a' derék Fejedelemné Kr.
 Ur. Szül. előtt 619 évvel, a' párthosok részére
 mezen, azokat a' Médusok járma alól felsza-
 badította annyira, hogy ezen Párthosok az atya-
 i Szithákhoz szakadván, és vissza kaptoltatt-
 ván, eme Zárin Királyné, és Sáckai Szit-
 háknak Fő Tábornoki Létében magokat a' Me-
 dusok: Persák előtt félelmessé újratették; és
 előbbeni híreket illy okos, erős, és mérész ha-
 di Vezér által vissza nyerték — a' melly rette-
 netes fegyverű Magyarnénak Báltya polgári sze-
 lid tudományjáról, az itt nevezendő Tudós, és
 bölts. —

A B A R I S.

Szitha Férfiú, annyira mentt eszének műveltségében, és elméjének befoghatóságával, Kr. Ur. Szül. előtt — 766 — évvel: a' ki Sütinek fia volt, kit a' Görög Irók Seuthusnak hívták; hogy az úgy nevezett Szitthiai — Jós-lásoka t eléb Magyarúl, és azután az Eredeti-ből Görög nyelven leírta; Valamint Hebrus vizinek Mennyegzőjét, a' melly a' szelid társalkodást jegyezné; úgy Apollónak, az az, a' Tudománynak a' Szithák, és az éjtszaki Tartomány-ra való útozását; melly által megjövendölte, hogy a' Múzsák fejedelmével a' Görögnek Gögös Tanúlsága elfog vándorolni — Nem különben sok Verseket írtt, mellyeket Attikai rövidségéért a' Görögök magokévé fogtak — Tud is a' Magyar lelkesen írni, mihelyest reá adja magát. Follyó beszédben pedig A b a r i s *) írtt Theo-

*. Abaris, Athenában, oszlopot érdemével nyertt.

goniát; és más Egyházi, 's Lelki táplálékra való Tanakodást. Nézd tehát már ekkor, azaz, a' mi üdö-számításunk szerént, reánk mérvén, 2885 Esztendővel, nagy Irás Tudók, Bóltsek, Verselők, Istenfélők, Theológusok voltak Magyar Eldődeink.!

T O M Y R I S.

Ama nevezetes Szithiai Királyné, Kr. Ur. Születése előtt 529 Esztendővel, minden világi Köny Szerzőktől említett nagy [Cyrusnak hadi seregét vitéz népével Tomiris mind egy lábíg letörülvén, felkontzoltatta, 's letapostadta! Ez utánna következett, és a' Szithákra törekedő déltzeg, de puha kintsű Dáriust megfutamattván, Kr. Ur. Szül. előtt — 508 évvel, utólsó inségre, és elvetemedésre szorította; a' mint Iső Béla Király Jegyzője is bizonyította. Több illy Királynék voltak a' Szitháknál, kik azért to-

vább uralkodtak, mivel Férjeik a' hadba es-
vén, ha Önök is a' hartzra mentek — az Örj Vi-
tizek hamarább a' veszedelenből ki ragadtak —
mint a' férfi Fejedelmet, a' ki nem ügyelvén
Bárdossaira, 's Eöbajaira, Fő Embereire, az
ütközet hevéből elragadtattva tovább késtek, és
gyakran mérészségek' szomorú áldozattjai let-
tek! De a' Kírálynék intésre hajolván, táboro-
kat ugyan tsatára vették — hanem a' dühös ve-
rekedés bajnokjaira bízván, inkább a' megmara-
dott vitézekkel akartak diadalt ünnepleni, mint
az ütközetben lehanyatlókkal kedvetlen Tort ré-
szekre tétetni jól tudván; hogy a' Fejedelem
élete, az alattvalóknak rugó, és dítső feuléte,
és állandóbb megmaradása!

Továbbá, hogy a' Szitha nagy Aszszonyok-
ról szóljak egyik Tündér fejedelmek volt szin-
te —

T H A L E S T R I S!

Melly Szitháknak Kírálynéja Kr. Ur. Szül.
előtt 336 Esztendővel — ama utóbbi lágy kényő

Dá r i n s. azaz, Darvas, vagy Darusi Fer-
 siai Király ellen, ama Nagy Sándor Görög Feje-
 delmi Hőss fegyvert fogván, midőn Nagy Sándor
 Hirkániában forgolódna, Thalestris Szithai
 Amazonnyai között 300 — legszebb alakokat ki-
 választva maga mellé vett, és lóháton, fegyvere-
 sen mérészlett Nagy Sándornak Tábora elébe
 léptetni, és hadi rendbe állani; melly bátorság
 alatt nagyobb Tselt és Tábort lappangani vél-
 vén, Amazonok üdvözlése után, nem szégyen-
 lett Táborostól hátat fordítani; és onnét, a' hol
 az Aszszonyok is olyan Katonások, tanácsosab-
 nak tartotta elmenni, mint Seregének vesztével,
 vagy híre — neve tsökkenésével, illy véletlén
 esetben, kudartzot vallani. Mert eme Thales-
 tris akkoron a' mi, a' Caucasus hegy körül,
 a' mi Phásis, és Themiscira vidékeinél fek-
 szik — tellyes birodalmához foglalva tartotta. —

7dik §.

Elrettenvén a' Világ bíró Nagy Sándor is Amazonainktól, midőn látnák a' Szitthai férfiak, hogy az ő Asszonyaiktól félne, a' reájok törekedő Fő Tábornokját Zopiriont megtámodgyák, és a' Trátziai Vidéken 30,000 Ezerből álló seregét, és az ő életét ki óltották, úgy hogy hír-mondó sem maradna; E' szerént Menándernél, Zemárchus a' Nagy Sándor követtje beszéli, hogy az Euthaliti Honnosok is az ő Sogdiai Rab-szolgáik által azon híres Cörög Höss Tábort megugratták: úgy hogy nemcsak a' Szitthai Férfiak, és Asszonyok; de még azoknak Jobbágyaiak a' legnevezetesebb Vezéreket is jól elsalapálván, határoktól el-üldözték.—

A' Thermódon, Phasis Vizei körül, úgy a' Themyscyri mezőkön, Imaus, és Caucasus hegyek táján való lakásokat a' Szittháknak, és az Amazoknak bizonyította Virgilius is ezen versével:

„ Trátzai

„Trátzai millyen alak Szépség Thérmodoni
viznél

„Bírrakozik, küzdvén festett fegyverben Amá-
zon.”

Vagy Propertius szerint:

„Millyen Amázon-i-nép, ki mutattva meztel-
telen Emlőt

„Thérmódon viziben mossa feredve magát.

Kiknek Europa feől való Szomszédjaik a'
Sarmaták vóltak az Ánián torkolatig, és a'
Szitthiai Tengerig; a' mint Cluvér bizonyít-
tya, úgy szólván „Scythæ, Asiatica Gens,
in Europam amplissimo tractu pro-
tendantur; Sarmathæ, Gens Europæa,
ultimos Fines in Asiam non minori
tractu extendant. Más tehát az Európai;
más az Ázsiai Szittha!

8dik §.

THAMIRÁS.

A' Hőssök idejében, midőn az Amazonok hadakoztak, élt Thamirás, ama nagy költő, és különös ízléssel bíró zengész (musicus) a' ki nem csak Eszére, és Zengészi bájoló tulajdonára nézve egész Trátziában elhíresedett; hanem gyönyörű artzilattyának ketsessége miatt, a' melly sokat tesz az Énekléshez, annyira büszkélkedett: hogy a' Muzsák' (Tünöngyök) Szerelmére vágyakodván velek mérészlett szembe állni, és Tehetségével küzdésre jönni azt feltévén, ha ő győzne, tebát a' Múzsákat megölelné; ha pedig vesztene — akkor tetszések szerént velle bánhassanak. De Thamirást a' Muzsak, hyperbolice, nagyítva meghaladják, azért őtet mind szemé világának, mind lantjának *) elvesztésére ő

*. Lásd Ovidius Amor: III. v. 62. arte Am. III. 399 és én Ibin — versu — 274. és Th. Ferdi conjectur.

negédségei büntették — melly igaz történetet azon regézés fedí, hogy Thomirás Szithánk elmerülvén a' tudományokban, ólyasásban, és virrasztásban, vénségére lantya ellankadásával kegyere; gyenge korában öregsége miatt, szeme világa megfogyatkozott mint Hómérussal — és; másokkal mai korban történik.

M A R S Y A S.

A' felül mondott Jázon, Medea, és Arnauk idejéből való Szitthiai Zengész, és böltselkedő vólt; a' ki legelsőbben kétszeres lyukú sípót feltalálván, nagy kedvességet nyert minden Társaságban; mivel akkoriban a' Szitháknál zpólni, és közbe-közbe dúdolva énekelni, vagy Vers-tagokat mondani, szokásban lévén, ez által honnyában Mársiás elhíresedett. De a' Göög Apolló által a' lantolás és furulya ő utánna feltaláltattván, volt tsudálása hátrább maradott — mivel ezen Koboz a' Grájaiaknál, és az Acha-

jai, Ílisi, Olympiai vendégségben, az Áltózatok, Torok; és Füstölések, 's Mennyezőkben rugót, 's érzeményt adván, sokkal kedvesebb lett; mint Mársias Tillinkója, és két soros fület sértő tárrogatója, a' Lant használatára vetettén, úgy mesélik a' minden szépet, jót magoknak tulajdonító Görögök, hogy ez is Apóllóval, az ő sípoló eszközével vetekedvén, általa meggyőzetett *) és azért bujában elandalodván a' Nevéről hivatott Marsias folyóvá változott; holott a' Görögség, a' mi Szitthánknak ezen tökéletességét irigyelvén, mesévé tette a' Szitthai találós férfiúnak kalauzúl szolgáló furulyáját. A' midőn tehetősebb, és izikornyasabb Férfik, a' leleményes jámboroknak feltalálását más néművé változtattván, sajátokká kívánnyák tenni megelőztetéseket; így mentt; így megy, 's így fog menni a' Világ! — ama Sztzilai Vers, és Theocritus, 's Hesiodus dannái szerént:

„ Így mene; így megy most; és így fog menni
 Világunk,
 „ Hogy ki elébb, ki utobb; ez lövi, az megeszi.

*. Meg van az egész történet Ovidiusnak Metamor: Könyv. Vdikában 385. vers.

Z A M O L X I S. *)

Ama nagy böltsességéről elhíresedett, és Zömökségéről nevezett, Görögökkel vetélkedő törpe Zamolxis; már kisded korától fogva, midőn az Attyával az Áthénei Vár őrzésén lenne, a' hol esztendőnként a' Szithák 12000 Férfiből álló Gárdát tartottak (mint a' Svajtzerek Párisban valahán) megösmérkedve társolkodott a' böltsékekkel, úgy hogy Pythagorás barátságába magát avatván annyira engedett nékie, hogy mint szolgája mindenben rabimódra engedelmeskedne; az által kedves tanítványává lett mi okért nyelveket értvén Zamolxis — magával elvitte Pythagorás Egyiptomba, a' hol az Ábrahámtól a' Mágusoknál hagyott Égészit, és Világ titkos Tudományát megtanulta; onnét Aráb, Indus, Görög Országokat, sőt Sicilia, és Itáliát is bójárván, 's Numánál Pythagorással lévén, Vénkorában tele böltsességgel az ő kedves Szitha

*) Zamolxist Herodotus nagyon dicséri.

honnába vissza tért, azokat Otthonossait, és a' Tatárokat szelid erköltsekre oktattván, nékiek Polgári, és Imabéli Törvényeket szabott, ez lévén köz szava: „Annyit tesz a' Népben a' „szelid, és kegyes erkölts, mint a' „Fejedelemben az Igazság, és mér- „tékletesség!“ Másik köz mondása vala: „Hogy a' jó, és bölts Emberek any- „nyival különböznek az Istenektől, „a' mehenyre azok. emezeket jó vise- „letekért halhatatlaníttyák!“ illyetén, és több erköltsi jelességéért ötet halála után az Istenek közzé számlálták — Ládd! Europa bölts kara! már Róma építése táján a' Magyar Szitt- háknak vólt Tudománybéli Papjok.

T O X A R I S.

Azon üdőben a' Görögök Tudományaikról híresek lévén, mint azután a' Romaiak, minden tudosnak Görög végzetű neveket adtak; mint

Szerzesnek — Xerxes, Törvényes; úgy Tó-
szóinak, bőv, lágy szavúnak Toxaris ne-
vezetet, felőlle írván, tulajdonítottak — Ez vólt
az akkori Száznak Izlése, és sajátsa; valamint
a' közép években — deák Volfius, Lotichius,
Bembus, és egyéb neveket az Iróknak adtanak.

Ez a' Don-tói Szittha Magyaroknák Elő-
djije, otthon Illa nagy ikének hagyományja,
és Szipa Annyának Fűvészségit megtanulván,
tapasztalását (senki hazájában próféta nem lé-
rén) a' Görögök közzé vitte; és ott a' Jámbo-
koknál *) híres orvossá lett; azért Toxarit Lu-
cianus emlegeti ditsérettel. Értelemből. Logamat-
tyát írásba tévén Hiprokates Tudományával
vetélkedett; méglen pénzt, és nagy díszet nyer-
vén, ismét hazájába tért, és ottan ama köz-
mondásával az Előljárokot, és a' Katonás népet
naga eránt tiszteletre gerjesztette; mondván:
Az a' városnak Szentje, a' ki a' maga
örekedésével a' köz hasznot nevelte.

*. Furtsa a' Magyarnál, hogy a' Nemzeteket
az az ő Belvonásairól megismérve szállították — Így

9 dik §.

A N A C H A R S I S.

Ez is a' Görög eltsavarítás után származott Szó-ejtés. — Mit nem tettek — és tesznek a' Magyar nevekkel? Anacharsis az Anya szeretetről, Szüléi kedvéről hívott nevezet; a' ki a' Hősök évjében nevelkedvén a' tudományok után isett — visett, (Ezen szóból — Is — vis, vagy Isés — passió, jól számoltathatik; lássa ki nem követi) azért Görög Országát, és nevezetesebb Várossait eljárván, mind a' Ridek, és Várvari (bárbar) Nemzeteknél, mind a' tsinosodott felekezete'knél, neve, és tudománnya régenten, és most is *) ösméretes, 's ditséretes az őszelidésege; haza térvén, az ájtatos, Inaszertartásokat bólts

a' Görögöt — Jámbornak; az Olaszt — Ravasznak;
a' Zsidót — Szomszédnak; a' Tótot — Kenyeresnek etc.

*, Lásd — az Iſtú Anacharszist — Barthelými Apátnál — mellyet Deáki Filep Erdélyben magyarázott 1819. Esztendőben.

böls városi szabásokat, Szitthai vérsége közt
 elterjesztvén; a' mint efféle tsendes, és egyházi
 zertartású jóság nem mindennek foga izíre va-
 yon; úgy velle is történt, hogy ötet üzöbe vet-
 tek a' por nép sokaságai; de a' nagy, és tanúlt
 szitthai Eő bagok, vagy is Zászlós Urak ked-
 elvén, vele társolkodnának, kik előtt több iz-
 en pengette azon köz, és jeles mondását: „ A'
 Törvények olyanak, hogy azokon
 az apró legyek megfogattnak; a'
 dongó darázsok pedig általtörnek.
 alamint aztat is előttök a' Nép hallattára szok-
 köz helyen ismételni: „ Bóldog azon
 nép, mellyet az irgalmas Biró ítél;
 az adakozó Felség vezérel! mert a'
 költsönös hajlandóság köti össze
 az alattvalót a' jóságos Előljáróval.
 „Az egyet-értésnek arany lántza az
 Egekből az Emberekig nyúlik, és
 azokat gyemánt-kövü erősséggel
 kaptsolja egymáshoz, hogy enge-
 delmesek legyenek magok között
 meg nem oszolván.“ Végre mégis a' böls

Anachársis az ő Tanításának szomorú áldozattya lett; Rólla, Ciceró, Plutarchus, ditsőül szóltak. Minekeelőtte hazájába vissza vándorlott volna — az ő baráttyainak — u. m. Epaninondas, Plátó, Demosthenes, Arisztoteles, Xenophon, Filep, Nagy Sándor Attyának, kéréseikre a' Görög Országi dolgokat leírta; és tett számos útazásaiban vett tapasztalásait számba — és szerbevévén, azokat egy üdő korú Thucidides, Socrates, Zeuxis, 's a' t, Böltsseknek tanítványaival közölte; maga is Apelles, Protogenes képfestéseit, és Praxitelles, Euphanor Gyartoványait gyakorolva követte; a' szép, és jó ízlés, Erköltsi, Orvosi, Philosophusi, Égészi, 's e. tudományokat beszíván, mint anya-méh tellyes köppüvel mentt Szitthainépének közepébe; a' hol mondanám, sokakat tanítására ügyeltettvén, midőnlátná az Igazság, és Böltsesség, kegyesség szeretetének lankadtt szível való elfogadását, maga tanítványaival a' hegyek közzé menvén, illymondás közt elszúnynyadott — Lönök Lönnykönyörüljj! —

S Y B A R I S.

A' gyenge szép Nemnek tulajdonságairól író Sybaris Szittha — magyarunk az ő idejében meghaladta az öregded, komoly érzésű Æschilus, Alceus, Pindarus Homérus Verseit; Anacreonnak baráttya lévén ez a' bor által okozott szerelmű tüzét; a' mi Sybarisunk pedig a' kellemmel beszélő, tsendes béhatással, Esdekléssel hevítő nyelvgest danolta — kiadott, és köz helyen gondott verseiben. De valamint Epicurus fanyar tanítása módjával az ő tanítványai vissza-éltek, a' ki a' kertek, vizek, fák között, Bab, paszúlj, müvelykes növevényel, tiszta vízzel, és tartózkodással élvén a' Fő kényt, és boldogságot a' mérséklő, és megelégedő valóságba tartaná; tanítványai pedig azokat a' gyönyörűségre fordítván jó, és bölts letzkéit balra magyarázták.

Úgy a' mi Sibarisunk érzelményes etsettyéből költt verseket, és a' szép Szittha-magyar nyelvel járó dévajságokat (melly nyelv egyedül

alkalmatos Európában a' valódi hang mértékü
 verselésre) a' magok katzárságaikra fordítván,
 nem már enyelgést, hanem katzajos trágárságo-
 kat üztek belőlle, és utánna irogattak. *) Azért
 az efféle nyájtalan ledérségeknek, és otsmány-
 ságoknak szerzőit Sybaritáknak nevezték.
 Emlekezik Plinius is L. 31. a' Sibarisról hiva-
 tott, és a' marhák szörít feketére változtató viz-
 ről — különben a' Görög Országi Sybaris vize,
 a' Poéták szerént; a' haját annak, ki belőlle ivott
 arany színre változtattya: Azt adván ezzel tud-
 tunkra, hogy a' szerelem mérséklett gyümöltse-
 módjával drága, és érzékeny; de vissza élése,
 merő fekete veszedelem, kivált a' hivalkodók-
 nak. —

*. Lásd Ovidiust Trist. L. II. v. 417. Meta-
 mor. XV. 51. et 318 Qui composuit nuper Sybaritida
 — etc.

10dik §.

D A M E T E S.

Ditsőségére szolgál a' Szittha — Magyarok-
 nak D a m e t e s Philosophus, kiről a' hajdoni
 Görögök sok tsudálkozásra méltókat beszélte-
 nek, és írtanak. Ő a' Párthosok birodalmának
 elején diszeskedett Szithiában, sokat követett a'
 végett, hogy a' Parthia, Baktria, és eredeti
 anyja Szithai Tartományok öszve köttette, több
 Csákányosok, és Bárdosok alatt ugyan,
 de egy Fő Kám, és Ki álló, Fő Bán alatt tömül-
 jenek egy Fonyar, vagy is Királlyi Páltza, és
 Szék alá. Hanem Erigéjé, és Tukmája a' vólt
 Öss eleinknek, hogy egymás közt Ázsiában
 megoszolván, az Europai, az előtt régen foglalt,
 és bírt tanyákra; Tanaís, és Bor-Istení
 folyókon túlki hassanak, és a' Dáhos, Dáv, Bul-
 jár, Dák, Szákok, Katzérok, Tseremezeiek,
 Kaimuk, Don, Ólta, Kió-vár Jász-Útzika, 's a' t.
 Temérdekségekre alá jöhessenek, és új, állandó

Birodalmat örökre foglaljanak: tudniillik akkor az Éjszaki Ázsia adván Európának a' mérsékletes Öv alól lakosokat — ki tudja, ha valahán! — mint most Amerikának Europa küld gyarmatokat, későbbre — ne — ni — bizony Amerika fog Európának megintlen embereket adni!

Dametes, tennen hazafiainál neveztetett, lássad lépése, tette, okoskodásáról, mély Itéletéről, öreg Demének; Ő szokta mondani Regés verseiben:

„ Hogy ha tovább' menvén igyekeznél, halkal
iparkodj,

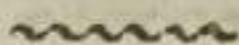
„ Lassan eredtt Hempely mossaki partya felét.
„ Élni ki bátran akar, legyen az tisztitva mo-
tsoktól;

„ Emberi Jó, Lélek isend vagyonába lakik —
's a't.

Hanem köz hasznú okoskodásával éltében a' Szitthiai Magyarok állapotásokat el nem érhetvén, azzal vigasztalta tsendes Jóslásának ki menetelét, hogy az öreg Szitthiai Kádárok jövőendő

Ivadékai'knak tanátsolai fogják a' néha napján elfoglalandó új Tartományokban felvéendő azon Eleveket, hogy az ő Felekezeteiket nem csak vitézséggel keresendő érdem életre, hanem Tudományok, Földmivélések, és kézi, Eszközi, 's Törvényes, városi rendszabások Intézeteinek előmenetelesítésére is szoktattva vegyék — mellyek a' Pólgári, és országoló életre szükségesek; a' mint azokat néhatt tellyesítették, Tamerlán Szittaha Kr. Ur. Szül. után 36 Esztendővel Napkeleten Birodalmát terjesztette. — Úgy Procópius Író bizonyítása szerént. *) Tudniillik, az Euthalítai Szittaha — Hannusok mint leges legrégiebb Nemzet, a' Persákkal szomszédok lévén, egy Fejedelem alatt, Politikai életet, és a' határosokkal frigyos Igazodakat Békében töltvén, mind a' Rómajaknak, 's egyéb Nemzeteknek rettentésére vóltak — valamint Herodotus írja hogy a' Halászó Szitthák, Halizones, vetnek, szántának, gazdálkodnak barmakkal; szép, tiszta búzát termesztének, Mezei munkát tesznek,

*. Lásd Procopiust az 55a Esztendőről.

és a' Geloniaiak, kies kerteket tartanak, mesterségeket űznek, Palotákat építenek, kivált az úgy nevezett Királyi Szitthák! Kik Boristenes, és Méotis vizeihez lakásokat vévén diszszel uralkodnak: ugyan is Mágog nemzettségeiből származott Magyar Szitthák telepítették, 's építették ezen Városokat a' Caucasus, és Fekete Tenger körül: u. m. Mauro-penta, Caucasus alatt; a' Szitthai földön Azagar; Acra; Carrodun; Árgod; Badats; Boristhen; Bursa, Kolchisi Dióskörös Eropolis, Danuba, és egyéb népes anya Városok a' mi nagy Eleinknek építményei fent állanak.!

A' HUNNUSOK KIFEJTÖDÉSE.
 II. d i k S Z A K A S Z.

i i d i k §.

Több előadott Véleményből ki húzott igazság a' Honnos — Magyarok fe-
 lől; és azoknak Ditső Leventéiről.

Sok féleképpen regéztek, Deseritzi tudós Hazánkfia szerént *) az ő Magyarainkról kiadott eredetiségének ki fejtésében elő forduló, Görög Déak, és egyéb Nemzethéli Könyv Szerzők; de akármint tsúrják, tsavarják Honnossáinknak dolgait abban nem ütközöm még, a' midőn elgondo-

*. Lásd Josephi Innoc. Desericii Hung. Nitriensis Cler. Reg. Sch. Piarum, de Initiis, ac Majoribus Hungarorum — Budæ 1748 — editum opus.

lom, hogy Ázsiából ide Európába tett költöz-
 ködésekkel, a' mint szokott banni minden Hódi-
 tó, ők is minden felé villogtatván győzedelmes
 fegyvereket, se határt, sem üdőt nem adtak el-
 lenközőiknek. Azért az Görögök megsértettvén
 régi díszes birodalmok részeiben azt költötték a'
 Hunnosokról *) Hogy azoknak Szitthai Eleiből
 származó, Szűz Leány fejű, kígyó farkú, 's de-
 rekú fejér népeivel Herkules nősződven a'
 Honnos Magyarok, a' Szithák illy vérségű tromb-
 jaiból születtek légyen; ellenben, és gyalázatós-
 san Jordanus haragudván az ő Góthai Nemzet-
 ségének a' Hunnosoktól lett elűzéséért, szemte-
 lenül megírta **) Hogy ama Filimer nagy
 Gandarik fia Scanziából ki hatván midőn a' Szitt-
 hákig dúlna, 's táborozna, ott azoknak Bűvös
 Asszonyai a' Gonosz Lelkekkel, vagy Faun-
 sokkal edgyütt társalkodva, a' Hunnosokat szül-
 ték. —

*) Lásd Diodorus Siculus L. II. Herodotus
 L. 4.

**) Jordanus 24 Cap. Gothorum Ravennæ Episcopus — ait, Aliruanas, Al-ruhás — Sagas magicas mulieres.

12dik §.

Igen nagyon reá rivasztottak Procopius, és Callimachus szerint a' Gothusokra Honnos Magyarjaink, mert gatyás felekezeteik megijjedtén, Albicusnak megfejtéséhez képpett a' tábszárokon függő bőv Gatyájokat *) félelmé-
ben elundorítván, mellyet a' Hunnusok, a' Ra-
poknak fejekre húzták: attól a' Góthok' hazáját
Szárgátziának hívták.

De illendőben szól Honnossainkról Bonfini-
us Procopiusból. — Hogy őket Albanos —
Honnosoknak nevezték, Perzsák szomszédjai lé-
tén, azoknak Xerem — Szeres — Királyokat
Táborostól edgyütt mind egy lábíg lekontzol-
ták; Persiát elfoglalván, benne uralkodtak, és
Kabád fiát is elfogván vitézi diadalommal, és
isztelességes hadi kötések, Rendszabások, fenyi-

*. Lásd — Descritzit L. I. Cap. I. — d — c —
— betük alatt a' Szár Gothás — és Sárgátzia — Sza-
król.

ték alatt hódítottak, és a' Góthusokat elűzvén; sem bübájos ördöngséggel, sem Ember, vagy tisztátalan állat vérével nem éltek, hanem mindig vitézül emberkedtek.

Azomban közelíttsünk írásba tett, és általvett Szármózásokhoz.

Nagyon hibáznak az Irók, kik a' mi Hunnussainknak némelly felekezeteiről az egész ditső Nemzetet, melly Napkeleten Ezerekig a' Sinaiakat döngette, hívni mérézlik; holott más a' Kún, más a' Szák, Dák, Akatzir, 's a' Népség, melly szomszéd atyafi Nemzettséghez tartozó hasonló Feleket tettek. Azért akár Szent Jeromossal, akár Ammi: Marcellinussal a' Honnósokat Túl a' Tanya folyón keletre, és Éjszaki Aziára helyhesztessém — mindig oda kell mennünk, a' hol a' Szittha Magyarokat birtokban és nagyobb tsomóban hagytak; azt pedig a' Kékás hegy körül, a' Caspiumi Tengerig, és Túl a' Samó, Irtits, és Ámur vidékein, Sinához közel, a' Tatárt elválasztó — 500 — mér

földre épült nagy zömökségű kö-falakhoz közel szükséges keresnünk: mellyről már a' Szitha-magyar Esetei közt szóllottam. Onnét tehát elszaporodván, és a' Sináktól nyughatatlanítattván, küllyebb, de lassan, Évről évre húzódtak ki felé Hunnussaink — nevezetessen Plinius Kr. Ur. Szül. után 78 Esztendő táján, Otrókótzai számitása szerént, legelsőbben szóllott *) utánna Ptoloméus — Chun, Hun Nemzetről beszél. —

Hanem már a' Nemzeteknek mindenfelé lett vándorlása okozta, hogy más gyengébb Tuiskók, Alánok, Geták, 's a' t. Mardosó, bajvívó Felek is, a' nagy Szittha, és Hunnus neveknek örve alatt rettentéseket rémlettettek. Azért e' ditső név, magokra az Irók kétsége után ragadván, átallyában az erősködők, és diadalmasak Hunnusnak neve alatt büszkélkedtek.

Miért derekán vévén a' dolgot, csak a' költözkdések idejéről szóllok, mikor nyilván, Z :

*. Lásd — Hist. Nat. L. 4. Cap. 17. Ptolom. L. 8. Cap. 5. Ferd. Behamb. Ict. observ. 75. etc.

zimus; Orosius; Priscus Rhetor, 'sa't.
 a' 4dik Század idejekorú Történet írók az ide
 jött, édes Hon-Magyarokról, jegyzéseket tettek
 — és elébb a' Honnosokat; utánnok a' vérséges
 Chabarokat, az úgy hivott Avarokat; 's
 Fejedelmét; Tetteiket elő számlálni törekedem.

15dik §.

B A L E M B E R.

A' mint sellyebb állítám — mindég a' Kút fő-
 ré kell menni annak, a' ki sor szerint Honnossa-
 inkról írni akar. Azért is, elvégezvén a' Napke-
 leti Birodalmat, ama — L ó - a k a i nagy Honnos
 Czár, (kinek tizimje ez volt *) A' Hunnuskok
 N a g y T a n ú j a, É g - f ö l d t ő l s z á r m o z o t t,
 a' N a p, 's H ó l d t ő l K i r á l l y i s z é k r e e m e l t e t e t t —

*. Lásd Severi Joan: Sect. I. II. pag. 917. de
 Seytis, et Hunnis Europeis, et Balambere. —

...a't.) után volt utolsó Fő Czar Punuh, és Pé-
 ...ú testvérek Zenebonája — nyomokba voltak
 ...Sinák, Igurok, Topai Tatórok, Vol-
 ...ához szorítván üldözgették — méglen a' Nagy
 ...Bal-Ember Királyok alatt Kr. Ur. Szül. után
 ...74 Eszt. Valensnek idejében, a' Honnossok
 ...Tánais vizén által jöven, fennem hangozva
 ...sátáztak.

Enyelegnek ezen költözések felett a' hunyor-
 ...ó Irók azt állítván: hogy Honnyaik serege meg-
 ...ndóltt egy bögölytől üzött ökör után való usz-
 ...ában a' Mély-Jó Tó, Méótiis tava általevitz-
 ...kelésekor; vagy mások szerént, azon Tónak
 ...ássa, és hínár közt megnyilazott Szarvas után
 ...eredvén, Méótiist általhatották. Akárhogy köl-
 ...ik ezen vitéz Táborról a' dolgot, már későbben
 ...Monteszkő arról meggyőződött, hogy a' Hon-
 ...nosok Királyánál, eme Balember után kö-
 ...vetkezett Nagy Átillánál hatalmasabb hódító a'
 ...világ historiájában nem olvastatik, kiről alább
 ...szóllok. Ezen Balember tehát, kit balog ke-
 ...te fogásáról Nemzete hívutt, a' Tánaison innét

as Alánok inaiha hágván, őket megtörte: es
 részszerint elszaladásra, részszerint vele való tá-
 borozásra kénztette. Az Ostrogótokat Boristhenes-
 től elüzni akarván, Ermanarik a' Góthok Ki-
 rállya látván nyomatását kétségbe esése után
 önnhalált okozott magának. Így Méziát, utánna
 Tánaistól fogva egész a' Dunáig nyuló tartomá-
 nyokat Balember meghodítván, már Gratiá-
 nus, Valentiniánus félelmek miatt, a' Vizi-
 góthoktól ki hivatott Valens ellen, a' midőn
 ott eme Napkeleti Tsászár el is vészett. Utóbb
 Theodosius tsak oda vihette a' dolgot, hogy
 Balember Népeinek nagy somma arany pénzrú-
 dakban adatott. Ekkor tájban esett azon Rege,
 hogy Kr. Ur. Sz. után 383 Eszt. Macrin és De-
 trik Római Prætorok a' Potentziani ütközetben
 ijjal megsértettvén, Homlokokba lőtt nyil vesz-
 szőt a' Római Curiába vitték. Valamint azon eset
 is 384 Eszt. Szent Orsola — Undecimilla —
 XI. M. Szüz Társával, Moguntziánál a' Hun-
 nokra bukván, mondatott hogy 11 ezered ma-
 gával vérét óntotta volna! holott ez tsak az Un-
 decimilla társának nevéből, nem a' Szüzek
 számá-

zámából eredett, a' mint Deseritzi, és Pray tudósaink között Parergonban — folytatott megjegyzésből nyilván-kivilágosodik.

Nem sokára — 385 Eszt. a' Góthiai Király Vinit hárr ellen mentt Bal-ember, és harmadzori ütközetben saját kezével kivégezte, és onokáját a' szép Valadamák Leányzót feleségül vevén, mind a' két Népnek örömére Frigy, és békesség kötöttet. Hanem nem nagy időt töltöttet Góthai szép Menyetskéjével Bal-ember, mert a' nagy vezéreknek fő vigyázatok volna, hogy ne Hannibál, és Antoniusként a' győzött nép között el ne aszszonyoskodnának! — ama bőséggel érezvén, ki mondá: plures satietate quam fame periere — Többen a' torkosság, mint az éhség miatt szoktak elveszni!

K A R A T O N.

Fellépvén Birodalmának póltzara, a' vólt Karatonnak nevezetessette, hogy Theodosius Császár segítségére menvén, az ő vetélkedő Maximus, és Eugenius társait lenyomta. Ezen 394 üdö szakban Honnos Teotin, és Nicetas nagy, és jó Keresztöny férfiak az ő Nemzettség-béliekből sok ezeret az igaz hitre térítettek; kik közzül a' népség, midön felekezetei ez megtérést irigylenék, és magok nem tennék, veszedelmes üldözésbe vétetett, 's ez miatt Karatonnak az ellenségeinél sok galyibája lévén, hol béke, hol ütközött által a' megszökő Hunnosokat, mint keresztényeket, kellett vissza szerezni.

~~~~~

U L D I N.

Halálával Karatonnak a' Királyi Székbe ült
 vezetes Honnyai Údink; Ezt Arkadius, és
 más fejedelmek segítségül híván, a' leendő Zsák-
 könyözésért örömezt hadakozott. Alarik,
 és Nadagaiz Góthoknak fejedelmeivel, 405
 Ezen, sok alkut, sok hátrataratózkodást, a' Ró-
 maiak betsülése mellett, követett; és Stilikó
 ak, Claudianus poéta bizonyítása szerint *)
 mindenekben kegyeskedett.

~~~~~

B E N D E G U T Z.

A' Könyv írók leginkább Mundzuehnek
 evezik; a' küszködő, eszes Uldin után felhá-
 ott a' Birodalmi Póltzra — Kr. Ur. Szül. után

*. Claudianusnak Stilico dicsireteiről írott 150
 Könyvében; úgy Ruffinusról — L. I. vers: 325 etc.

Onegi Nagy Úr, második önn maga, Nádor
 Ispán parantsolattyából leveleket, és küldettségi
 Ok-leveleket Deák, Magyar, Görög, 's Góth
 Nyelveken írván — az Iromatok elején ezt a'
 Tzímét Pethő Gergely szerént *) arany be-
 tükkel felrajzolva íratta — „Én vagyok az
 Áttila, Istenakarattyából a' Beud e-
 gutz Fia, a' Nagy Nemrodnak onakája;
 ki neveltetem Engádiának Ekbatana
 honnos Várossában, Magyaroknak,
 Medusoknak Gothusoknak, Gepidák-
 nak Dáciának, két Méziának 's a't. —
 Királlya, a' Világnak fejedelme, 's Isten-
 nek ostora — Parantsolom, a' leg-
 nagyobb Fenyiték alatt etc. etc. után-
 na Titulussának elő adgya Pethő, Átillának Nem-
 — és Szül — Tárját, emigy: 1 Noe. 2 Jáfet. 3
 Hám. 4 Chus. 5 Nemród. 6 Hunor. 7 Bór. 8 Dama.
 9 Keléd. 10 Keve. 11 Kear. 12 Bellér. 13 Radár.

*. Ezen Tzímét mások felett, hazánkiai P e-
 th ő nél, még a' 16dik Században írva találván; az ő
 ki adott — és Kassán 1729 Ész. nyomtatott Kronikájá-
 ban last. —

14 Othmár. 15 Farkas. 16 Bondosárd. 17 Büken
 18 Chanád. 19 Rudli. 20 Belzur. 21 Mike. 22
 Miske. 23 Ompud. 24 Kultze. 25 Levente. 26 Le-
 el. 27 Zamir. 28 Zambur. 29 Balog. Ez, az, a'
 Bal-ember! 30 Botzu. 31 Zoltán. 32 Bereud 33
 Chaditza. 34 Opos. 35 Ethei. 36 Szémen. 37 Tur-
 a. 38 Ennek fia Bendedutz. 39 Áttila! 40 Cha-
 a. 41 Ed. 42 Ugek. 43 Elöd. 44 Almos. 45 Ár-
 ád. 46 Zoltán. 47 Takson. 48 Geitza — Gergely.
 s 49 Ennek fia Szent István, elébb Vojk.

Szeretném látni mellyik Europai nagy vér-
 ég illy elhatározott, szakadék nélkül való Ge-
 eológiát tudhatna mutatni? Ezen nevekben
 mind annyi Historiák vannak. Ezekből mind
 meg annyi szép Diplomatziai kihozásokat, T. T.
 orváth Istvánunk; még meg annyi mu-
 atványokat a' Kisfaludiak, Gorovék,
 últsárok, Virágunk, 's Kazintzink
 gyebekkel leírva a' Világ elejébe igazán terjeszt-
 etnének: Kiknek szíveit a' leg jobb agyagból
 yártá Teremtőnk.

Rakvák az Átillának nevezetes Tetteivel a' Történet-Iróknak hagyományai *) de tsak egykettőt hozok elő hogy lássák a' Dölfös Negédek, miképpen szerfelett való Ditsiretét útálta Ethelénk, mint Callimachus előbeszéli: hogy Patára lett győzedelmei után Kalábrai Marullus poéta elébe jövén, őtet Istennek nevezé! Kinek Átilla verseit el nem fogadván magát tsak Erköltsi Vitéz Teremtésnek mondván lenni — a' verselőt az ő hízkelkedő Dallaival elutasította. Tudd meg szólla — nem ditséreteket, hanem ditséretes Haszonra valókat szoktam követni! —

De azután magát, mint egyéb mindenekben is, mérsékelvén, ne hogy az Irók Neve, Hada, Nemzete magasztalásától elálva szünnének, képét, Törvényeit, Nyelvét leírattni engedte, és Európában mindenütt felvigyázó Igazgatókat az Oskolákra nézve rendelt, és a' Szitt-hiai Magyar nyelvet taníttattni; gyakorolni, bé-

*) Nic. Olahus; Verböczi, Philippus Honor. —

vétetni, Hunschour, Hunsruck Hunniga, Hünburg etc. tájékain parantsolta; melyet fiai azután elallyasodván tserben hagytak.—

Hanem Priscus Rhetor, az ö készületes ebédjét, Reka, Cerkó feleségeinek szobaleányainál való szép rendtartását *) magyar verseinknek éneklését — zabolázott indulattyait; hitéletében való komollyát, 's igazságát, jó kedélyét, 's barátságát; vendégek szeretetét; hite, szorgye megtartását etc. etc., az egekig magasztalagya, mint szemmel látott Tanú, és követ; melyekről már minden Kül — 's Bel-Könyv-szerzők hitelesen értékézték.

Az lévén Könyv-tárgyom, hogy a' mi édes Magyarainkat nevezetesebb elődieinknek idő sorosa, és nem száma rendszerént a' mi évünkig elő-

*. In Exceptis de Convivio Atillæ Priscus: Item Thurocius Chironici Hung. P. II. Cap: IX — Galeotus effélet beszél Corvin Mátyásról is — Cap. 28. t 31. — De sapienter Dictis, etc. —

mutassam, itten emez Átillánknál sokat nem andalgom, mert inkább ötet tudálnom a' Frantzia Monteszkövel kelletik, mint tudhatnom le írni! mivel soha még egy Fejedelem is annyi földet győzedelmes fegyverével bé nem jártt, mint a' mi Átillánk — a' ki a' Sina, és Baktriai szélektől kezdve, a' Jeges, Homok, Veres, Közép Teugerig, derekán; hosszában Ázsia, és Europa tartományain végig — egész a' Herkulesi Torkolatig hodító nagy hatalmát ki terjesztette. Ez elég a' nagy Átillának! —

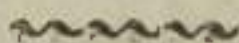
16dik §.

C S A B A.

Eltörvén a' Nagy-Átillának kéz-ívja; melyet Valentinianus Császár álmában látott val a' nagy szerzett Birodalom, Napkelettől Napnyúgotig az ő roppant Terhe miatt (a' mi szokott esniminden felette súllyosodott, és nagy

határú; el nem bírható kormánylásban!) So Esztendei Honnos-Országglás után megoszlott! melyre fáklyát, és Zászlót emelt a' torolni kívánó haláltalan, nyillalsértett D é t r e! ugyan is, Csaba, és Aladár fiait Áttillának halálával öszvevesztettvén, Szikámbriai, Atzél-Vár, vagy is Budánál; és a' Rákos mezején Pesten innét Keve-egy házig nyúlló félmilliomnyi Magyar Tábort egymásra rohantatta, annyira, hogy a' Duna vize 15 napig vérrel festettve keservesen folydogálna!

Eldülvén a' közép helyhesztetésű Pannóniában fent-állott Hunnusoknak birodalmi Széke a' Testvéreknek vizzályok miatt; héj atyafiak! hánszor ártott nekünk az efféle Zenebonás Elégtelenség! R e c t o r e s d u o M a l u m! régen dúdolták a' jövendő mondó bölts Poéták! Kik egyedül a' feltaláló, és ki mivelő emberi tehetségnek, fél-Istenei — szép szó, ne tsúfolkodj, a' Poétai Nevezet! — Hajolj meg Koronás, szent, felkenetett Apostoli Királlyodnak! a' mit mostan az Europa zürzavarában példáson gyako-

rolsz, Óli édes Magyar Nemzetem! vehetnek
 tölled példát mindenek! — Felkerekedett azért
 T s a b a az ő megmaradt Honnossaival, 'selébb
 Görög, azután Szitthiai Országába vergődven,
 de a' Székellyeket a' Dáciai, 's Móldvai,
 Neszter, Úzika részeken hagyván, idővel a' Tsa-
 barokat, az úgy hívott Abarokat, Avarokat
 Koprónimus Tsászár, *) és Zakariás Pápa
 évjeiben Testamentoma szerént, bírt Magyar
 Kellen földjére 300 üdö szak után, mint vérrel
 nyertt örökjökre ki rendelve küldötte.

*. Vagyon itt alkalmatosságom a' Grammati-
 kusok — Betűtárgyalok — Letzkéjébe szóllanom — Én
 minden Dialectus, minden Vármegye szavaival 's igéi-
 vel élek, mert edgyek vagyunk Nyelvre, különbözök
 ki ejtésre, melly nem sokat téssen a' hangnak, gondo-
 latnak szóval való ruhájára. Átallyában Kats, tsak,
 tartis — egy hangú — így Lidértz értz — más a' két-
 szer etc. etc. — Ts, Tz, ty, ly, lágyítókat e' szerént
 from — az igékben tsak — a' parantsoló módokban
 adjj, adja, fogja — jelen valóban — adgya — vegye,
 m. imp. védje — a' — j — használom; atya, vagy ne-
 vezve Attya, Anyya, bátya, öttse; tsésze, kalitzka,
 tankor, tzövek, Lyány, Legény. Ényv, irogatom. A'

kol

17dik §.

T S Á K Á N Y O S.

Ezen nevezettel-diszeskedő Második magyar felekezett Iső Justinianus idejében 564 Eszterdöben uralkodó Chaganus, vagy is, Tsákányos fejedelem alatt előbbeni birodalmokat vissza foglaló Abarok hatának Európába, kikről *) sok Udir, Wár, Chun, Cydár, Hun Acatyr, Sógor, Ogor, Sabir, etc. hiblibli több neveket adtak elő egy üdökorú Irók. De öka' valódi Tsaba-maradéki, a' kiknek Pris-

hol lehet — akarata, okozata; Különe; de megnevezve — Legénnye, Népvénnye; Lönnye; ábrázattya, foganattya, etc. szoktam tenni. Így találom a' Régijobb Kéz-iratokban is! a' nyomtatás sokszor hibából elvéte-tik. Az új szavakat csak az veti meg, a' ki restelkedik gondolkodni — merni — Előre!

*: Lásd Simocattát, Libro 4. és Thephanest in Chronog. ad Mauritium.

eus szerint Dengezits, Gyengétske Király-fi,
 Átilának harmadik fia parancsolt — Ezeknek
 még 309 Esztendőben Kr. Ur. Születése után
 Mokoli; ez után Toloni nagy ösök, és feje-
 delmek, egy testvér Szittha Magyar vérből való
 Urok 429 Esztendőben vólt, és Tsakányós
 Főuralkodó nevet véve fel, kikkel az Áltai
 hegyektől ki kelvén a' Boristhenes, és Tá-
 náis vizéig diadallal hatottak, és ott a' Chaba
 Abarokról — 200,000, néppel egybe kapcsolód-
 ván 557 Esztendő táján Justinianus Tsászárral a'
 Gepidák eltörlésére kötöttek — végbe is vi-
 vén, a' Kútig-Urak — és Utig-Úrok Szit-
 tha Magyar atyafiaknak viaskodásával egész Bi-
 zántz falaig nyomúltak; Kiket Belisarius,
 elég népe nem lévén, ágakkal a' fellegbe vertt
 por-leveggel akará ijjeszteni, de ők okossan ki-
 tudván a' Báb ijjesztéséért Justinianustól jó som-
 ma Arany Talentumokat Békesség adás fejében
 nyerének.

T Á R G I T I U S.

Az Avarok Nádora, és Kintstartója volt, azért T á r g ü t ö n e k, Targitiusnak nevezték — Ki utánna Tsákánosnak tész, 's ül vala Királlyi Székében 569 Esztendőben; ez Justinustól Szerem várossát a' hátramaradtt adóval megkérén, de meg nem kapván, Dálmátziába 10 Ezered magával ütött, dúltt, és Tiberius Vezér elűzése után győzött; 80 Ezer példás aranyot a' Görögöktől Esztendei adóra szerzett.

Nem sokára Mauritius Vezérrel megütözék, tovább halada, és a' Görögeket Békeség vásárlásra kényszeríté. Onnét Thuringyiai Brunichildis Királynéra *) majd Trátziában Priscusra ütnek — és zsákmányoznak; néhameg nyomattak az Avarok; Azután Heracliusal Békét, majd hadat indíttván, ez onnét paraszt ruhában 620 Esztendőben elillantván 280

*) Niecephorust Breviar. Histor. pag. 8 et seq.

Ezer Népből álló Rabokat magokkal elvivén utoljára 200 Ezer aranyoknak kötésével békét ajánlottak megint Cosroesnek segítséget adván Heracliusnak tört, és veszélyt okoztak — miglen a' Búlgárok, és Horvátok a' jármot nyakokból ki vetni ügyekezének, Porphyrogenita szerint 649 Esztendőben, a' mit feltettek, végbe is vitték. Pannoniában azután a' Jászberényi kilentz fokú bástyák között felállíták az Avarok — az ő Fejedelmeknek székét. Innen mindenféle ki tsapásokot tevének, miglen Nagy Károlyal; 's népivel ölbe kapnának 788 Esztendő táján — de az ő Frigyesseiktől az Avarok elhagyattatván, nyóltz Esztendei viaskodások után (Hringus) Gyűrű kereksegű, és erős Palintsokkal kerített Jászberényeket is majd Pannonia nagy részével Károly Tsászár deboltatta,

T H U D U N.

Látván mint okos Fejedelmek az Avaroknak, hogy az hadtól való szűnés, vagy pihenés

az elfáradtt hódító Népének szükséges lenne; magát és népét a' szent Keresztségre, és üdvös-séges Római Köz Anyaszentegyház hite felvéte- lére ajánlotta. Ezt örönnel fogadá Nagy Károly — és az Avarokba a' józan Ima szertartásait önt- vén, hirdetőket, és eszközlőket szorongatásaik között az Avarokhoz küldte akkor, midőn a' Kro- bók is a' Száva mellyéki részeket Pipinus szegéségével, és példájával tőlök vissza fogla- lák. Közben pedig az Avarok magokat szabad- rágra vágytokból ki kapván, minden felédiadal- al pusztítottak. —

Z O D Á N.

Tartván megint az Avaroknak viszketegsé- gektől, maga Ratisbonába elment Károly Császárhoz, és ott egymásnak ajándéka, 's ba- rátságok vetőse mellett a' Császárnak abbéli aka- rattyára állott a' kegyes szívű Zodán Vezér, hogy nagy tzelú gondolkodását az Avarokra is

terjesztené, és Pannoniában arra alkalmas Fő
Egyháziakat küldene.

T H Ó D O R.

Ezen nevű Avarok Tsákányossa már a' Ju-
vávi Püspöknek népét, és szívét ajánlván —
Keresztényé lett. Ezt a' szelidséget sajdítván a'
Bohemának, őket üldözik, miglen Nagy
Károly parantsolattyára az Avarok által vissza-
verettek; és Szombathehelyen más Várt ellenek
állítának, Lechast a' viadalban elejtették —
A' midőn hírré jött, hogy Nagy Károly Aquis-
gránban meghalálozván Ludovicus fia né-
melly vádok miatt az Avarokra három nagy had-
dal törtt; de az elárulást megértvén őza Eszten-
dőben, ismét az Avarokkal előbbeni békesség-
re lépett. De már mindenek a' Nagy Károly ha-
lálával felfordúlva lenni láttzattván; az Avarok
is, a' Morvák, Tótok is mozogni kezdének
Tudniüllik Prinnina, — majd Rastitze.

majd Szvatoplug, és egyéb Pannóniai Fő-
vebbek vér-szemre kapván, a' Kereszténykedő
Abarokat már Társúl, már Ellenségül vették,
magokat velek edgyütt az atyafi háborúban ron-
gálván. A' Vastag-Károly után, ama Caro-
lomannak Hölgyétől való fia Arnulphus Pan-
noniát örökségül nyerte, és az Abarokkal ba-
rátságot Ellenfelei hátráltatására tsak azért kö-
tött: mivelhallaná, a' miédes Magyarainkat
közelgetni 887 Esztendőben! — Kikkel frigyet
tévén reménylé azok által leendő vissza nyéré-
sét Pannoniának; de a' kikben bizott, azok által
Hála Istennek! Kedves Magyar Hazánk, mint
legrégiebb Birtokossaitól örökre elfoglaltatott.

III. SZAKASZ.

A' MAGYAROK' LETELEPEDÉ- SÉRŐL.

17dik §.

A' harmadik ki jöttökkel esett Törvé-
nyes, 's álladalmi folyvást tartó
örökjeiről. —

Már az elő hozadtomakból ki tettszik: hogy
a' Magyarok soha ösméretlenek nem vóltak, sem
az Egyházi, sem Világi Iróknal — jóllehet az
Ember-Világban ők is egyebek szerént a' nagy
Kerek Föld színén hanyattak; még is első ki raj-
zásoktól fogvást egész a' mi üdönkig, mint egy

bomolhatatlan gyémánt-kövi Tsomó, ha néha súroltatott, 's azzal tsinosodott is, tsak ugyan meg nem törtetett annyira, hogy akármellyik Világ részibe vándorolván a' vizsállyoktól illetődött, mindazonáltal se lelki, se testi, és Nemzeti lételének erejében meg nem fogyatkozott. mert mindég méreszlett! —!

Ugyan is Mójses Törvényhozása előtt tiz, tizenkét esztendővel, már ama Mágokban az ő nagy Szolonnyát Egyiptömi kiköltözése után találván; elébb a' Szitthai hires birodalmat a' Caucasus körül feneklették — azután a' kólkesi, Colchisi Kereskedői kiterjeszkedést indították — mellesleg a' Bakriai, és Pártosi hasonlással a' homok-tengeri, Sinákat meghódító foglást alapították.

Onnét magok között támodott vetélkedés, és kaptárjokból ki eresztett gyarmatok az Anyaméhet rongálva szívni; a' megszaporodott feleket nyughatatlankodni; a' Dölfös Eőbagokat; 's Kánokat egymásra készítettui; az atyafias Országokat dúlni; a' Táborozás között az Imák-

tsár; Kollár, Svasztits; Benkő; 's több
 egyebek történeti valófirtatásaival: hogy azok
 a' sok különböző nevezetek, csak Némelly —
 Magyar — Közös Szakaszszait, nem az egész di-
 tső Nemzetet illetik.

18dik §.

Haza érkezvén a' Dentői Magyarok, hét főbb
 Vezérjeik alatt, eme Kanahán, 's Éden bőv-
 ségű, legtermékenyebb Pannonia földjére, amaz
 Átel - Cusu Átilla köze, vagy is Körös-
 Marós közibéli síkságra; a' legszebb Alföldre,
 vérrel nyertt örökjökre! három Táborig tsapa-
 tokban, egy milliómon felül, a' Szólgák, és Fe-
 jérnépeken kívül, férfi Vitézek, ezen hét feje-
 delmi Hössök, és Álmos fia, Arpád Nagy—
 's ki választott atyáskodó Fő Hertzegnek elren-
 delése mellett, a' Máramarosi, a' Munká-
 tsi, és Vas-Kapui, Bánáthéli vidéken ide
 jöttek. — Úgy mint: Előd; Szabolts; Kund

Ond; Kalán: Tas, Lehel Attya; és Huba;
 Tuhutuma' Horka attya; Kitől Gyula, Zom-
 bor, és Majlat, és nagy régi Nemzetségek leágozta-
 nak. *) Ezek hóditására, elébb megveretttven,
 a' Magyarokhoz állottak a' Kún Vezérek közös
 tarsaságba — **) Ed, Ódöm, Ete, Bunger;
 Atsad; Bojta; Rétel, 'sa't. Kik atyafiságot
 tartván eleinkhez, az Oroszok letsépelúsek után
 velek közös táborozással Pannoniába szállottak
 Szaboltsal; Tehetem Erdélybe; de Huba Vi-
 lágosváránál; Velek Vezér Zaránd, Arad Vár-
 megyéknek Térségein, az, azután Gyula nevé-
 ről, Gyula-mezejének hívott Körösök,
 Töz, Tisza vizeinek inmentső környékein; Ka-
 dusa Bojta, az ő Sóba-magyarjaival
 Frátzia, Szerbia, Bulgaria Duna-menti részeken
 tsatásván. — Árpád az Alpári, és Tsont-
 garádi Homokokon Szerzést Zeer-Mo-

*. Olvasd Iső Béla Király Orodí Pál Pré-
 postnak a' hét Magyarokról írtt Könyvének VI feje-
 zetét.

**. Valamint Bela Notái X fejezetét lásd. —

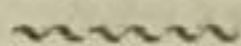
nostornál Törvényt szabván; Politziai rendszabást Fejér-Várnál intézvén — és Bors, Lehel, 's több Fő Vezérek által Mellitzig, Varsóig, 's tovább is hatván, Magyar Országnek körös körül való bőv határait el-látták — Nomarchiákat — a' hódító Tsillag-Vezérek Nevéről, Kollár, és Iső Béla Notáriussa szerint Vármegyéket, nagy Halmokkal különböztetve *) elnevezve állítottak; Velek nyerte Záránd, és Arad Vármegyét Zirind Apóssa nevezetéről; Bors — Borsodot; Zabolts vevé Szabolts Vármegyét; Turzolról, Tokaj Tartzal, Zemplén, Bereg vidékjei; Huba maradékaí Nyitrába iktattvan Trentsén Árva környékei; Juh-nyáj, turó bövségéről, és Thúr alvezérről Túrotz völgye; Lépp-tovább! szavakról, kietlensége miatt — eme Liptó bértzei; Szebb Ez! Szepesség; Mar-a'-rosz! a' Máramorosi Só-aknák; és Kövár vidéke, 's így több Megyék elnevezettek.

*. Mind Kollárt, Amœnitatum R. Hungariae — Mind Béla Király Icnokját, ezekről olvashatod.

Azon mególvasadhatatlan temérdek föld
 Halmok, mellyek a' Tisza, 's Duna között, az
 Alföldön, 's Ország szerte, mindenütt találtatt-
 nak leg inkább a' Nemzetek költözködésével; és
 a' Szitthák, Honnok; Magyarok, Góthok, Gö-
 rögök, Dákok, és Rómaiak ütközeteivel állit-
 tottak; midőn táboroztak, és a' mikor Tsaták
 után a' Hóltokat eltemették. — Nállunk majd
 minden halomban letemettve, Ember, Ló, mar-
 ha tsontok felásattva találtattnak; későbbben ezek
 Királlyi Domboknak — Cumuli Regii — és
 határt osztó, külömböztetett Jeleknek neveztett-
 nek; mellyeknek a' mesés Nép Tatár, Tö-
 rök, Tsörs, Vér, Lehel, 'sa't. Nevezetet
 adott sok furtsaságokat róllok hagyományban,
 idétlenül hagyva beszélget. —

19dik §.

Elég neveket, és helyeket édes Magyar-
 jaikra a' Külföldi Tudós Sereg, és honnyi járat,

vást, e' mái napiglan. Nyelvel; léttel, néppel,
 Honnyal, Fejekkel, Törvényekkel éltek, és él-
 nek a' halhatatlan Magyarok az ő Nemzetségek-
 ben! melly M á g o g törzsök attyoktól, az U g e k
 Álmos, és Árpád — és ezekután, a' mi Itthonos
 Zoltán, Taksony, Gejza és Szent fia Ist-
 ván! ama Magyar nécsben, nyilván feltaláló MÁ-
 RIA Magyarok Boldog Nagy-Aszszonya Tzimét
 és nevét, ünnepest, ditséretét, Pártfogását hívó
 Szent István Első Király! Magyar Szolon!
 Magyar Num a! Magyar G é d e o n! Magyar So-
 crates! A' Szentegyház Apostola, és magyar
 Athléta! Magyar Atlás! Tiszta lelkű Szűz
 Szent Fia Im re! Pénzt verő, piartzot, és Keres-
 kedést rendelő Iső Béla; Vátzi Szentegyházos Iső
 Gejza — (Gergely) Kegyes Szülötte Szent Lás-
 zló! N. V á r o d n a k tsudatévője, Diszesítője! ama
 Ildik Béla Cancellária, Dicasteriumok béhozója
 — ama bölts Könyves Kálma; ama Jérusálemi,
 arany petsétű Szabadságot adó Ildik András!
 ama Magyar-Országot újraépítő, I V d i k Béla!
 ama Rudolfnak méltóságot Ottokár ellen
 nyujtó diadalmas Kún László! ama Róbert!

ama

ama Nagy Lajos! és Zsigmond! ama hal-
 hatatlan Mátyás! egész Európának a Tudomá-
 nyokra nézve, és Könyv-tárjára tekintve sze-
 meit kinyitó, Herkulesi Hunyadi Jánosnak
 fia, Corvinus! ama Albert! és Verbötzivel
 Úllászló! amaz ájtatos Ferdinándok — ama
 Törököt kiűző Iső Leopóld; és Károly! —
 amaz örök kegyességű Mária Theresia Pálfi
 Jánossal! ama Fűrédelmiűdik Leopóld! és a'
 mostani Nagy Lelkű ditső Feretz! Árpád-
 nak vérséges Ivadékjai! zengenek, tudatnak az
 egész világon, mellyekről Könyv-íróiak bőveb-
 ben irtak. —

20dik §.

Nagy Fejedelmeim kívül nem is emlegetem,
 eme Tzimű — Mi Fő Papi Zászlós, és
 szabad Urak, 's mind egyetemben,
 Egy Nemességnek közönségét! — Kik
 közzül az Ország négy fő Birái — Primás! Ná-

dor-Ispány! Országbirája! és a' Personális! mint a' Fő Korlatos Cancellár Kirallyi Helytartója! (Mathiæ Decr. 6. art. 48). valának: és pedig ama Gyula, Tsáki, Eszterházi, Szemere, Rhédei, Bottányi, Erdödi, Pálfi, Deső, Aba, Fekete, Zrinyi, Frangyepán, Nádasdi, Ürményi! Ezer meg ezer nagy Urak, és Nemesek: kikről lehet Lehótzkynak Stematographiáját; Vagnert a' nagy Hőssökről; és több Irókat olvasni — annyira, hogy egész Európának minden Fok, és Rang, állapot, Dicsőség, Tudomány, ágozataira nézve adhatott volna bölts, és tudós Nemzetünk Kormányozókat, 's egyéb némü híres férfiakat — ha csak az Emberekkel — eme kis-világgal járó viszontagságok azokat üdökorán, a' napok számánál több tsatákon, és hadakozásokból jobb életre nem szállították volna, ezerszer feláldozva!

Elhalgatom Törvény Tudását, és Constitutiójának, az Árpád alatt Zeéri, Törvényhozói Dietának rendelkezéseit: mellyhez hasonlót a' mostani Ötöbéli Nemzetek csak példázni — de

szellemére, tágyára; Tartósságára nézve hasonlót állapítani nem tudnak — ha törekednek is 25 évtől ólta! nints is a' Kármányoknak, egy Codex Saxonicus kívül, és más Fejedelmi Patenteken kívül, illyetén álladalmok; a' mint Zacharias Szalamó, az ő Fædus Rhenanum — nevű Kisdud Könyvében, mint Nürnbergi Tudós, és Ictus, különösön megírva közelebb ki nyilatkosztatta. —

Láttad; a' Szithák, és Honnosoknál, hogy mindég vóltak nagy Böltsék, Tudósok, és Litterátorok: híjjában vádolod a' Magyaroknak Őseit irás tudatlansággal! — Hiszem, a' Hartvicus, Kéza; Budai Krónika, Kikellői János; Párisi Bánfi; Vidfi; Nyirkálló; Bonfin; Vitéz, Cæsinge János; Erdőssy, Batizi; Heltay; Pázmán, Verbötzi, Istvánfi, 's több ezeren! De előttök a' Tsanádi Oskolákban vólt 1055 Évi, Valt her, Verner, Kelenfi; utánok Temesvári Pelbárt; és Losontzi István Homérussa Tinódi Sebesthén; Sz. Gellért Legendáriussa; és Sz.

Sz. Margith életirója; Tsáki László, Károlyi Gáspár; Káldi; Toth Várodi Forró Páll; Világossi 1607 évi Könyvnyomtató Marrothi; Iső Béla Notárja Orod i Páll; Kiriatovits, és Zrin yi Ne bántσαι! ná t a' XIV. XV. XVI. XVII. 's idébbi Századainkban élt Iróink? hová velek, többekkel? ha ezek, és több illy számtalanok nem elegendők!

Rágalmazás vólna, hogy a' Bűn-büntető rendszabások nélkül valaha szűkölködött volna, vagy most, 's közép éveken, szűkölködne édes Hazánk: holott a' Törvényes Könyvet nyissa fel akárki, akár hol — megláttya, hogy a' hol a' Biró kezébe az Igazság kiszolgáltatás adatik, ottan minden a r t i c u l u s b a n, és D e c r e t u m o k b a n a' Sartz; a' Birság, a' fenytés ki van téve; 's így tsak kihúzás, nem büntető új Törvény hozás, szükséges; a' mint K i t o n i t s, 's egyebek tettek. Ezen szó — T ö r - v é n y! magá hazai nyelven, az által hágó fenytéket magában foglallya; 's annak Birája által az engedetleneket bünteti. —

Vólt, van is Diplomatiája a' Magyar-
 nak az ő gyakorló-Fő, Köz, és Nemesi, Királyi
 Megyei, Uradalmi, 's Katonai, Birállásaiban:
 Nem hozom elő a' Királyi Udvar, és Törvényes
 Fő Táblák, a' káptalan Conventek, és egyéb
 hiteles helyeknek Ok-levelezéseit, 's hitelességét
 authentiáját! egyedül itt a' Vármegyéknek Di-
 plomatikai részeltetését emlegetem — Kiknél van
 ama jeles Tzim. Mi Fő Papi — Zászlós,
 Szabad Urak, és Nemesi Karok! Nagy
 Diplomatiikai szavak, 's Méltóságok, Törvény-
 hozó közös Tagoknak Tzimezési ki fejezéseik ezek!
 — Az Országnak más Diplomatiikai részeiről ve-
 lősön Pray után, és Kornides után, Tek.
 Swarttner Úr; — 's véle értekezőleg T. T.
 Horváth István Úr irtanak; 's mások irtan-
 danak. Én véleményemet ide iktatom: hogy ed-
 gyik Diplomatiikai fő Részt a' Vármegyék gya-
 korollják — kiknek Közgyűlésein, és Törvény
 Székein, hiteles, Királyoktól adott Petsétek
 alatt, Nemességről bizonyító Levelek; Per-ellá-
 tás; Hatalmazó; Ügyész-válló, Örök-vallást te-
 vő; vagy megmásoló-menedék; és Diætai Kö-

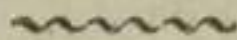
úm; et Eorum Statu Civili; de Etymo Jurisdictionum — De Biloto; de Castri Præfecto, etc. Sect. IV. Volum. II. — a paginis 16 — 17 usque pag. 96 — mindenütt ide tartozó, 's Diplomatiáját megmutató felhozásokkal él; mellyekre utasítván a' kétségeskedőt, azt vallom, hogy ebből is a' Magyaroknak véghetetlen Böltsességek; és az ő koronás K. Fejedelmektől, határozott szabadságban függő — függetlenségek; tellyes kiterjeszkedések, és Birtokokkal való szabad élések az Úri Magyaroknak kitetszik — azért ekkoráig megmaradván Constitúiójok: hogy igen forró kötelek; és egymáshoz húzó egybe tartás a' Haza, és Király között, a' hiveség, és igazság lántzán öszve füzve lévén — mások azt nem érezhetik: mivel sem az ő Nyelvével a' szomszéd Nemzetekhez, sem az ő Törvényeivel a' garádos Népekhez; sem Kereskedésével az Idegenekhez nem hasonlítván, nem keverődzenek — egyben; nem is férhettek, vagy férti akartak annyira, hogy valaha rongálva elbomolhatnának.

~~~~~

e 1 d i k §.

Azért is termesztő Ország lévén Honnyunk, a' Kereskedést kebelében üzte; hajdon, ha néha Napkelet, és Éjszak felé Borát; vagy Dél — 's Nyugoti Tartományokra Gabonáját, és marháját, Termesztményeit ki vitte, vagy küldve elvitette. Millyen tárgy; és Szempontból Országunkat felvévén, az ő Fabrikái — milliomokat béhozó, vagy hozható. —

1. Búza, 's minden Gabonának Termesztése. 2. Borának készítése. 3. Marha, 's Barma, Méhc, Gyümölcs, Tenyésztése, és Szaporája! 4. Arany, Ezüst, Vass, Réz, 's más Értzeinek ásása, 's művelése. 5. Só aknái, 's Kő, Timsó, Salétrom, Kénykő, 's egyéb sokféle Bányászatai, és drága Növevényei! — Ez is oda való, hogy senkire szükségünk semmiben semt lévén, a' Bővség közt tepped. a' Kereskedés, 's ki hordás:

ámbár valaha Odeszszéna felé a' Dunán, Bort,
's egyéb Italokat; a' Fiuméi 's Bukari Ma-
gyar Révpartokon minden féle Gabonát, Viasz-
szat, Piskoltzot 's más Értzet — valamint most is
Trieszt felé, és Bétsbeőo — 90 Ezer ökröt,
's egyéb Marhát, Sertést küldözgetünk.

A' Nemzeti Tsinosodás Magyarjainknál e-
lébb állott mindég, mint akármelly Europai Nép-
nél. — Hol van most is több Tudós, mint a'
Magyarok közt?

imo De már Álmostól kezdve Constitutioja
volt, vagyon, 's leend örökre!

zdo Relligio, Vallás, Hit a' legjobb lábon
nállunk ál — 's állott, úgy hogy a' Könyvirók
hajdon elragadozva mondtak — Szájtz Leo
Igaz Magyarról írt jegyzésében, Péterfinél,
Pázmánnál, Eszterházi Pálnál etc. hogy
mennyi Magyar hajdon, annyi Szent lenne Or-
szágunkban! Benkő Gyalai Prædikator bizo-
nyítása szerént a' Milkóviai Püspök; Er-

délyi 's Magyar Nemes, köz, paraszt Emberről állíttya *) hogy 15zodik Esztendeig egy ajakú, egy hitű, egy értelmű, 's győzhetetlen vólt a' mi Magyar Hazánk!

Zio Hol vólt nagyobb Politzia, mint Kollar szerént, a' Milites, et Nobiles Castris, az Eörök, az Alkasztó; és Kergets — Ispanyok — Commissáriusok, és a' szabad zászlók alatt lévő polgári, Nemes, Nagy Ur, Monostorok Felvigyázata alatt?

4to Ifiaink, a' Sz. Istvántól Róma; Ravenna, Jerusálem; 's egyebütt letett Tőkepénzein állított külső Fundatiókat, kül Oskolákat; Belső Pétsi, Sz. Főjérvári: Veszprémi, Budai, Váradi, Tsanádi, és más Sigismundium Studiumokat gyakorlás végett járták, és a' sok Apátor, Klastrom, Érsekek, Püspökök Oskoláit látogatták.

---

*. Lásd Josephi Benkő Milkovia, et Transilvania 's a't.

vizzel tett Inquisitio — Nyitrán, Orodon; N. Váradon, megszűntt! —

7mo A' Bajvívás — Duellum Iső Mátyás idejében Törvényesen eltiltatott —

8vo A' Türedelem a' Lintzi, és Bétsi Pacificációkban; és kiváltt Mária Therésia — és II. Jósef alatt, az Urbáriommal edgyütt, béhozatott: mellyek hány Országban nintsenek!

9no A' Magyar Országi Földmivelőnek mind Értéke, mind pártfogása, 's így boldogulása olyan, hogy eleget tévéntsekély adójának, szabad Úr, nem Jobbágy!

10mo A' Hívség; Engedelmisség; Vendégfogadás; Barátság Sz. István Törvényének, és a' Magyar Bel-szin Character, sajátjának tulajdonából olyanok Honnyúnkban, hogy a' legpallérozattabb Szívüségét, Emberiséget, Betsület-érzést, 's kinyomást, bélyegezik: nézd! most is Európának, 30 Évi visszállyai között,

az ő Koronás, Szent Fejedelmeihez a' Magyar leghivebben húzván, Milliómnyi Segédek; számtalan Katonát; pénz-Értekeiben való tsökkenése Tűrését; hőssi Lélekkel teszi, magyarúl emberkedik! Itt mindenütt a' sok kebelebéli, Németh, Rátz, Tót, Örmény, Görög, Frantzia, Olasz, Oláh, Rusz, Orosz, 's más Nemzetekkel — nagy Békével, egy Törvény alatt, különböző Vallásban Él — 's örvend kiki Magyar-nak lenni, midőn kiváltkévérdemekért megnemesedhetik! és birtok Jóságot nyerhet örökösseire nézve! Itt egy Magyar Nemes; Tiszt, Pap, Katona, Pólgár — 4 vagy 5 nyelven is beszél! hol vannak másoknál mind ezek? hogy ne lenne itt Cultura? Manér? Ethika? Æsthetica? Politia? Philosophia? és Diplomatika? a' hol illy arany Lántzhoz, minden kiki Tiszta kézzel foghat. — Áldja meg *) a' Jó Isten az Austriai Házat! és vele, a' mi Magyar Hazánkat örökre!

---

*. Így szokott a' betsületes, Nemes, Kész, Fő Magyar köszönni — Isten áldja! nem kell erre

~~~~~

A' Gúnyoló Zóilhoz,

Így köszön a' Magyar Ész; munkáját végzi az
Isten:

A' Magyar Isten, elég Néki, ha áldgya Fiát;
Mit neveied, Könvem Sikerével, Gúnyor, ez
Áldást?

Jobbakat írj — nem Szót hányva — mutasd
ki eszed! —

~~~~~

Fityma — Critica; fitymálni criticare; fity-
mállás criticatio — van fity-hányás, fity-vetés, más
ételemben, explodere etc. — Ezt sokszor tennők, ha
akarnánk! ilyen Sám, és forma beszéd nálunk csak a'
el nem határozottakban jön elő; De az Isten áldjá-
ra — vissza megyek — Ezzel, 's így köszönt ABA-
RIS — ama bölts Szitha — Isten áldja Mágóg fiát;
Így BALAMBER — Isten áldja feleinket! Így ÁTILLA
— Isten áldja fegyverinket; Így ÁRPÁD — Isten áldja
mezeinket! *

*. Így köszöntt Árpád Fő Hertzeg Iső Bé-
la Notáriussánál a' mint tudva vagyon.

~~~~~

Aldj ó Iseñ! Fejedelminket!

Et fecerunt Magnum Aldomás!

T ó l.

T ó l d a l é k

Két Eredeti Ok-Levelek, mellyeknek
 edgyike a' közelébbi — a' má-
 sika a' 14^{dik} Századból való,
 hiteles Másokban

Iső

VIR CARL von GOTTES Graden Er-
 wehltet Römischer Kayser, zu allen Zeiten
 Mehrer des Reichs, in Germanien, dann
 Hispanien, Hungarn, Böhheim, Dalmatien,
 Croatien, Slavonien, und Servien König,
 Erz-Herzog zu Osterreich, Herzog zu Burgun-
 di, Steyer, Karuten, Crains und Virtenberg,
 in Ober- und Nid. Slesien Marg-Graff zu
 Sabsburg, Tyrol, und Görts etc. Entvie-

ten allen und jeden Unseren bey Unsern in
 Hungarn stehenden Trouppen, wie Zeit zu
 Zeit Comandirenden Generalen, auch übrige
 Hoch- und Nieder-Rigs-Officiren, und
 gemeinen Soldathe: serwohl Teitsch, Welisch,
 Názisch, und als mehrerer National-Milit.
 — zu Hof, und Burß was für einen des
 Standes, oder Wesens die seynd Unser Kay.
 — und König — Gnad — Euch hiemit gnä-
 digst zu Verurkunden: daß Wir — f — aller
 unthertänigstes Bitten Unseres bey der
 Názischen Milit an — — bestelten Capi-
 tains, und getreiven Lieben Ladislai
 Solmosi, dessen eigene Person und sambt-
 liche Familien — — — auch sein
 zu Solmos habendes Haus und Hof —
 — all dessen Inwohnern an- und zu Ge-
 hörungen, wie die immer — — — haben
 mögen, davon nichts aufgenommen, in

dieser Kais: und König — Geleith=Schuß
 und Protection gnädigst an, und —
 ——— haben, Befehlen Derehalben
 hierauf Euch obengenannten allen und je-
 den hiemit gnädigst und gemessen: daß Ihr
 ged———— Lad — Solmosi auch sein
 Person und Famili ——— zu SOLMOS
 habendes Haus und Hof sammt dessen
 Inwo —————

Wir gnädigster —————
 Patent auf einiger Ier —————

nichts Verstaten, sondern selbte —————
~~_____~~ mehr ebrhal —————
~~_____~~ dieses aller jedoch wie ———
 erwehnt auf die dem Orth, Comitatz oder
 District all ————— präsent
 ————— Kurz oder Lang zu erhebende

allgemeine Onera oder Auflagen ———
 wegs zu verstehen, oder zu extendiren,
 daß ——— und wollen Wir ernst — bey
 Vermeydung Unserer Unghnad, und wird
 hieran Unser gemessener Befehl, Willen
 und ——— Meinung vollziehen. Geben
 in Unserer Stadt Wien den sechs und
 zwanzigsten Monats = Tag Augusti, im
 Siebenzehn Hundert und zwanzigsten,
 Unserer Römischen Reiche im Neunten,
 im Hispanischen im Siebenzehnten, deren
 Hungarischen, Bohemischen aber im Zehnten
 Jahr.

Carl. m. p.

(L. S.)

Eugenius von Savoy *Savoy*

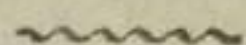
Ad Mandatum Sac. Cæs. Regiæque Apostolicæ Majesta-
tis proprium

Anton Joseph Köll. m. p.

Idik

Capitulum Ecclesiae Orodienſis,
 omnibus Chriſti Fidelibus — Salutem in
 Salutis Largitore; — Quod conſtituti in
 noſtra Præſentia vivæ vocis Oraculo
 Spontaneaſque voluntate coram nobis
 ſunt confeſſi. —

Edweozyteuncnec Iſthen w zent
 fyanak Teſteswlte utan az 1596 ezten-
 deobe ieowenec, My hozáne Morozz
 Eſtwan, Myhal, Janus Wramec—
 Bán — Waſari Barbara, Niek
 Sara, Eordung Cata—Feryei, is eo
 Kgmec oztalyos athiaſyay Nadabi Pe-
 ter, is Pelyus Lazlo, yillen bezedel:
 Az Ty hatar ſwdtwerul ieowo Feyer
 Ceoris Wyzyteol, és az lapys Pagoan
 iertwl az my zanto feodync eleontetw —

Cire nyzvest, az Chenche, Zomus, falwayt engednec cherybe — az my Zeplac, Chycheer, Mycelac, is Zumay porcyoonccert — Cire zaz z. Lazlo aranyay — selybe waloo fwzetees seybe, wagy kedeg az Zak pynz Mywootaba watnooc Edenfy Awraam Wramtwl az w beches Marhayt, is zalogos eozkezeyt az myc teobet icernecenee — is byrnaa Istlien hyrywel azon iowayncat egeut; meli Chere eghezesezne alapyt — — az Orodhi captulan — En adaam Dochiy Caspaar is Weyem Zai Isep *) Boo.

*) Tekéntetes Nemes Arad Vármegyének Irtárjában találtatik az 1561 Évi, ezen és T. Tsanád Vármegyékbéli Nádori Kapuk számáról, vagy Portarum Palatinalium, connumeratióról való egybeírás; a' hol ide való régi birtokos földes Urak a' porták számával edgyütt imigyen feljegyeztettek: Dó tzi, Zay jeles fa-

dog Azzon Howa masodichaan a' fen yrt
 Ezten is elwl megh mouldot Zemylic
 twdwtankwal — Feria quinta proxima

miliák birták Széplak Nagylak helységeit
 — állanak 63 port. fal. Domhegyház tarto-
 zott Castelánfihoz 22 p. Vásárhelyet
 birták — Zay, Kiszi, Vitzmándi, Rend, Ots-
 kai, Kosontzi Eözvegye 111 port. Tornya volt
 Ödönfié, Ovesaravits, és a' Tzanádi Püspök bir-
 ták Szemlak, Babar, Sajtint. Kaszã-pe-
 reg, Keresztény által birtott 40 p. Kováts-
 háza volt Leon: Besznyeé p. 43. Makót birta
 Telegdi familia, 158 por. Mezőhegyest, Pa-
 lotát, Dotzi familia birta. Varjast a' nires Ma-
 czedoniak tarták. Térvár Gyulai Istváné volt.
 Szent-Tamást, Vada, és Vitzmandi familiák
 birtak 10 portában, Kun-Ágota volt Ispan fa-
 miliáé — etc. etc.

Ezek, es több Arad, Csanád, Békés Vár-
 megyei nagy helységek, és Városok (most majd
 mind puszták) valaha híres Nemzetségeké valá-
 nak; most azokat más, ötöd izbéli más más Fa-

ante Festum S. Stephi — Reg — An — Do
— ni 1396. —

(L.S.)

miliák birták, és birják: Bóldog Isten! hát még
hány változásokon fog által esni Szép Megyénk,
és kik? hányszor fogják felkérni Lakjainkat?

Mind a' fent írt Portákat T. T. Fölvári
István a' Posonyi K. Kamarának — 1561 —
bémutatta. —

O. A. M. D. G. et OO. SS. ac B. M. V.
et SS. E. L. S. J. H.

